EX
BIBLIOTHECA
SEMINARII SLAVISTICI
C.-R. UNIVERSITATIS
LEOPOLIENSIS
Nr. Inv. 208
Sign. I A 28

O českém

prvotním překladu sv. evangelií

a

o obměnách jeho až do XV. století.

Sepsal

Josef Jireček,

dopisující úd k. české společnosti nauk.

(Z pojednání král. české učené společnosti v Praze, část V. svazek 10.)

BIBLIOTHECA SEMINARII SLAVISTICI

O

českém prvotním překladu sv. evangelií

a

o obměnách jeho až do XV. století.

Sepsal

Josef Jireček,
dopisující úd k. české společnosti nauk.

(Z pojednání král. české učené společnosti v Praze, část V. svazek 10.)

BIBLIOTHECA SEMINARII SLAVISTICI

V Praze, 1859.
Tisk Kateřiny Jeřábkové.

BIBLIOTHECA SEMINARII SLAVISTICI

325661

129737

Předůležitou otázku, z které doby pocházejí nejstarší překlady biblické, nelze rozhodnouti jinak, leč monografickými rozpravami o jednotlivých částech, ze kterých se soubor Písem svatých skládá. Není zajisté pochyby, že některé z nich přeloženy jsou velmi časně po zavedení křesťanství do vlastí našich, jiné pak že prodlením několika pozdějších století česky byly vzdělány. K prvním patří žaltář, čtení z epištol a evangelia, k druhým ostatní knihy biblické.

Rukopisy nejstarší žaltáře českého proskoumal Šafařík, ustanoviv konečně, které ze tří nejdávnějších recensí přednosť věku přičísti sluší. (Rozbor staročeské literatury 1842.)

Probrání kritické čtení z epištol tak úzce souvisí s proskoumáním nejstaršího zčeštění celé biblí, že je samo o sobě podniknouti téměř nelze.

Nejstarší překlad evangelií jest předmětem této rozpravy.

Kromě zlomkův svatojanských nemáme evangelia česká v rukopisech tak starých jako žaltář; nejstarší totiž pocházejí vesměs z druhé polovice XIV. století. Kromě toho nerovnají se ani co do úplnosti rukopisům žaltáře.

Všecky překlady evangelií z XIV. a XV. století přeloženy jsou z vulgaty. Co do povahy vnitřní dělí se na dvé: jedny podávají text vulgaty doslovně anebo aspoň s nemnohými a nepatrnými odchylkami přečeštěný; druhé jej opisují, hledíce více ke smyslu nežli ke slovům.

K rozřadí doslovných překladů náležejí:

1. Zlomky z meziřádkového překladu celého textu evangelií, obsahující části kapitol 12, 13, 16, 17, 18. Rukopis nyní v Museum chovaný nese zřetedlný ráz písma X. století. Širší jich rozbor viz ve spise: Die ältesten Denkmähler der böhmischen Sprache. Kritisch beleuchtet von P. J. Šafařík und Fr. Palacký. Prag 1840. (Zlomky svatojanské.)

2. Evangeliář Vídeňský z druhé polovice XIV. století. V rukopise papírovém in 4° dvorské bibl. Vídeňské (sign. 3130 starší a 4733 novější) na předních 49 listech náchazejí se čtení některá z evangelií, počínajíc evangeliem sv. Luk. 2, 42—52 a končíc evangel. sv. Jana 12, 24 — 26. Před každým čtením položena počátečná slova latinská. Čtení jsou velmi neúplná a bez pravidla sestavena, brzo nedělní, brzo sváteční a opět všední. Přepis dosti jest porouchán; mnohdy písař docela špatně četl, k. p. v evang. sv. Matouše 3, 14. dí: „Ale Jan pravíše mu“ místo: Ale Jan bráníše mu. Srovnej Dobrovského Geschichte der böhm. Literatur 1818 str. 185 sq. Pravopisný vyňatek otištěn v Šemberově Hist. lit. české str. 138.

3. Čtenie zimnieho času z konce XIV. století. Rukopis pergamenový ve folio, 27 listův, u rytíře z Neuberka. Šířeji popsán a vyňatky z něho otištěny v Rozboru staročeské literatury 1845.

4. Čtení z epištol a evangelií. Pergamenový rukopis c. bibliotheky Olomoucké v 8., listův 336. (Sign. e. 7) Obsah: L. 1—94[a] život sv. Františka z Assissi, 94[b]—205[b] čtení z epištol, 205[b]—332[b] čtení z evangelií, 333[a]—336[b] responsoř jeptišek na veliký pátek a na bílou sobotu. Ruka dvojí: od l. 1—66 starší, 66—336 mladší. Od písaře druhé ruky na l. 332[b] udán letopočet 1421: „A tak sye skonawagy czztenye wsseczzka Czzasny y Od swatich przieszczeli rok podle rzadu messneho azz dokoncze. leta od Narozenye syna bozzieho Tyssicz Czztyrzy Sta Gedenmezczitmeho w pondieli poprzigeti matki Bozzi na nebe. A kteryzzt toto pisarz psal. A snahu otito knyhi pilnv gmyel. Prosy tiech ktozz w tiechto knyhach czzysti bude. chwalu wzdáwage panv Jezukrystu. abi geho na pamyeti gmyel. Take zan prossie myleho boha.“ Písmo ruky druhé též skoro jest jako v homiliích Štítného (Rukp. univ. bibl. Pražské XVII. C. 15.), což platí v některých věcech charakteristických (zz = ž) i také o pravopisu, tak že se lze domnívati, že oba kodexy jsou dílo jednoho a téhož písaře. Písmo velmi zřetedlné a pilné, poklesků pozřídku. Evangeliář Olomoucký patříval druhdy klášteru panenskému (tuším že Klarissek v Olomouci), jakož o tom kromě responsoře svědčí i přípisek dole na obou stranách prvního listu. Na rukopis tento vztahují se chuďoučké zprávy Bočkovy v Jungm. hist. literatury 1849: III. č. 587, 588, 918; jinak posud docela byl neznámý.

5. Nový zákon Musejní od l. 1422. v 8., z něhož shodná se zlomky svatojanskými místa otištěna jsou v Aelteste Denkmähler der böhm. Sprache.

6. Nový zákon od l. 1465, rukopis papírový ve folio univ. bibl. Pražské (XVII. B. 15.) S počátku vytrženo evangelium sv. Matouše, a prostředek evang. sv. Marka mezi předmluvou sv. Jeronyma a první pak 13tou kapitolou. Psán o dvou sloupcích.

7. Nový zákon, psaný od Petra řečeného Švehly z Hořiněvsi okolo polovice XV. století, rukopis papírový in folio, v němž předchází žaltář novějšího překladu. Pravopis Husův z části. Majetek c. bibliotheky Olomoucké (sign. c. 28).

K parafrastickým překladům přičísti sluší:

1. Evangelium sv. Matouše v homiliáři Rožmberském. Pergamenový rukopis in folio univ. bibl. Pražské, který prvotně náležel Rožmberkům, později koleji S. J. Krumlovské. Šířeji o něm psal Šafařík v Rozboru stč. lit. 1845. Psán jest v druhé polovici XIV. století. Napřed přivázán jest přípis kurie Římské ke dvěma pánům Rožmberským, zakladatelům poutničího českého domu v Římě, jichž jména pohříchu úmyslně jsou vytřena; praesentuje se jim za ředitele domu onoho Andreas Nicolai de Polonia.

2. Evangeliář Třeboňský na prvních 19 listech rukopisu papírového in folio náležejícího dávněji klášteru Augustinianův Třeboňských, nyní pak univ. bibl. Pražské. Psán o dvou sloupcích dvojí rukou, prvních 13 listův jednou, ostatních 6 druhou; začíná čtením z evang. sv. Matouše 21, 1—9, končí evang. sv. Marka 16, 14—20. Jako v evangeliáři Vídeňském nejsou i tuto čtení úplná a podlé přísného pravidla sestavena. Rukopis asi z počátku XV. století.

3. K parafrasovaným evangeliím jistou měrou náleží i život Krista Pána, o němž širší zprávu podal Šafařík v Rozboru stč. lit. 1845. K doplnění zprávy té přidáváme: Přední část díla tohoto co do jazyka poněkud obměněná nalezá se též v rukopise někdy Dolanském,

nyní c. bibliothece Olomoucké náležejícím (d. 7) na l. 131—155. Začíná se tu předmluvou a končí svatbou v Káni Galilejské, načež následuje krátký výklad pateře. Zivot Krista Pána, zdá se, že jest dílo složené z rozdílných, ale česky psaných částí, jmenovitě z legend o sv. Jachymovi a Anně, o Panně Marii, z kratšího vypravování o umučení Páně, jež se v rukopise univ. bibl. Pražské XVII. E. 8. zachovalo, z evangelií etc. Všecko toto v jeden celek snesl a zokrouhlil nejmenovaný kněz dominikán (zákona predikatorového), nemýlím-li se, na rozkaz Karla IV. Rukopisy starší XVého století vyčteny jsou zde všecky. Počet rukopisných evangelií a nových zákonův XV. století jest znamenitě větší; k práci naší však jen těch několik výslovně zde jmenovaných užito. Srovnání zajisté textův evangelií XV. století jest práce nemalá právě pro veliký počet kodexů, k nimž se pak i starší tisky přidružují. Nám se prozatím jedná jen o spůsob a povahu překladův nejstarších; působení jejich na překlady v XV. století obvyklé míníme jen naznačiti, a k tomu uvedených několik rukopisů z XV. století úplně postačuje.

Neklamnou známkou dávnověkosti starých překladů biblických jest přísné držení se slov a slovosledu originálu latinského. První překladatelé zápasili s latinou i s jazykem mateřským. Oné se nuznými pomůckami přiučovali, tento nehodil se k určitému naznačování ponětí křesťanských. Nesnáze byla zvýšena povahou textu latinského ve vulgatě. Ponenáhlu teprvé zdokonalovalo se umění překladatelské. Známosť latiny rostla, textu latinskému vždy jasněji a jasněji se rozumělo, nadšení učitelé křesťanští z národu samého vyšlí vnikali hloubě a hloubě do ducha náuky křesťanské a utvořovali názvy pořád přiměřenější ponětím křesťanským. Předkům našim usnadněn byl úkol tento poněkud tím, že názvosloví náboženské od apoštolův svých, sv. Cyrilla a Methodia, v hlavních věcech přijali již hotové, ano tak dokonalé, že podnes, po tolika stoletích, ještě nám výborně slouží. Nelze též o tom pochybovati, že překlady knih biblických od sv. bratří jazykem Slovanů jihopanonských sepsané známy byly předkům našim; ale s časným vymizením obřadu slovanského z Čech, kteréž jistě již do X. století připadá, vymizely i knihy slovanské, a pochybujeme téměř, aby se nějaký značný vplyv jejich v nejstarších rukopisech českého žaltáře a evangelia dokázati dal. Avšak o tom konečný úsudek náleží znalcům.

Podlé toho všeho, co tuto řečeno, náleží přednosť stáří jistě překladům doslovným; parafrastické jsou výkvět vyšší vzdělanosti a náležejí tedy věkům pozdějším a pokročilejším. Mezi doslovnými pak za starší uznati třeba ty, ve kterých nejmenší míru umění překladatelského znamenati jest. A poněvadž se nám zachovalo několik zlomkův dosti obsáhlých, které nepochybně náležejí století X., proto při každém textu nejprvé k tomu přihlédnouti sluší, v jakém poměru se má k oněm zlomkům.

Evangeliář Olomoucký, psán l. 1421, přejat jest ne-li ze samého evangelia nejstaršího, tedy jistě z věrného a prastarého jeho přepisu. K tomu vedou především archaismy; k. p. Praejotované u čte se ještě dosti často, jako Jesus, Judas, newyerzuczye (120) newyerzuczy (267), rzyerzuchu (133), poknyurnyczy (221 kdežto na l. 231 poknyrnyczy) etc. S nemnohými vý-

minkami všude užíváno formy n ě t e r ý (nyetery) m. některý. Ano i zbytky pravopisu sem tam se nacházejí jako h místo c h: myslehu gey zabyty (115), hodte donowadzz swietlo mate (251); z m. s: zdwyhl hlas zwoyg; ano jednou též e s háčkem dole jako ve zlomcích svatojanských: Czso strašliwi gstę maley wyery. Jazyk ale v celku jest znatně obnoven. Staré formy na mnoze nahraženy novějšími; slova v čas přepisu méně srozumitedlná ustoupila obvyklejším. Tak jmenovitě spojky ž e (ergo, autem), j e ž e (quod, quia) vymýtěna veskrze a na místo nich čteme t e h d y, p a k, a l e, ž e, ačkoli na některých místech i stopy starého čtení se vyskytují, jako k. p. na l. 218: posuzowachu gezzby wyecze myeli wzyti. Podobně i j e n ž e etc. nahraženo větším dílem zájmenem k t e r ý, H o s p o d i n jmenem P á n etc. Písař však v tomto obnovování jazyka nepočínal si důsledně, na jednom místě nechav státi, co na jiném přeměnil. Nejlépe to viděti tu, kde téhož čtení dvojí překlad na rozličných místech se nachází; jako k. p. verše 24—26 a 34—36 ze 12. kapitoly ev. sv. Jana, které jednou stojí ve čtení na pondělí po květné neděli (l. 250 [a] — 251 [a]) a podruhé ve čtení na den sv. Vavřince (l. 316) a v den povýšení sv. kříže (l. 318 [b]). Jednou obnovena slova jedna, podruhé jiná, tak že složením obojího textu lze téměř sestaviti doslovně čtení nejstarší, jakéž jest ve zlomcích svatojanských.

Přes všecky tyto proměny nehnul písař textem samým; latinismy prvotní zůstaly skoro netknuty; tak i pořádek slov.

Slova česká v evangeliáři Olomouckém stojí krom nemnohých a nepatrných výminek zrovna v tom postupu jako latinská ve vulgatě, tak že bezděky vnucuje se závírka, že text Olomoucký přejat jest z překladu meziřádkového. Zřetedlněji vynikne to z několika příkladů:

Evang. sv. Mat. 2, 13—18 (l. 212).

13. Angelus Dei apparuit in somnis Joseph, dicens: Surge et accipe puerum et matrem
13. Angel Boží zjevil sě Josephovi ve snách, řka: Vstaň a vezmi dietě a matku

ejus et fuge in Aegyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi. Futurum est enim, ut Herodes
jeho a utec do Egypta, a budiž tam ažť jeliž povím tobě. Neboť budúcí jest, žeť Herodes

quaerat puerum ad perdendum eum. 14. Qui consurgens accepit puerum et matrem ejus
bude hledati dietěte k zatracení jeho. 14. Kterýžto vstana vze dietě a matku jeho

nocte, et secessit in Aegyptum. 15. Et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur,
v noci, i odšeł do Egypta. 15. I był tam až do smrti Herodesovy: aby naplněno bylo,

quod dictum est a Domino per prophetam dicentem: Ex Aegypto vocavi filium meum.
jenž řčeno jest od Pána skrze proroka řkúce: Z Egypta povołał jsem syna mého.

16. Tunc Herodes videns, quoniam illusus esset a magis, iratus est valde, et mittens
16. Tehdy Herodes uzřěv, že obłúzen jest od králóv, rozhněvał sě jest velmi, a posłav

occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem et in omnibus finibus ejus a bimatu et
zbił všeckny dietky*), ježto biechu v Bethleemě i ve všěch krajinách jeho ode tří let až

*) Čt. zim. 8[a]: Tehdy Herodes uzřěv, že jest oklamán od mudrákuov rozhněval úřitně sě jest, a poslav zbil jest všěcky děti.

infra, secundum tempus, quod exquisierat a magis. 17. Tunc adimpletum est, quod dictum
dołóv, podlé času, jakžto vytázał bieše na králech. 17. Tehdy naplněno jest, csož řečeno

est per Jeremiam prophetam dicentem: 18. Vox in Rama audita est, ploratus et ululatus
jest skrze Jeremiášě proroka řkúce: 18. Hłas na vý sosti słyšán jest, płáč a huhłání

multus: Rachel plorans filios suos at noluit consolari, quia non sunt.
— : Ráchel płačú ce dětí svých a nerodíšě sě utěšiti, nebo nejsú.

Evang. sv. Matouše 20, 1—4, 11—12. (l. 218.)

1. Simile est regnum coelorum homini patri familias, qui exiit primo, mane con-
1. Podobno jest království nebeské člověku otci čeledníinu, kterýž vyšeł prvé ráno do-

ducere operarios in vineam suam. 2. Conventione autem facta cum operariis ex denario
vésti dělníky do vinice svej. 2. A když nájem učini s dělníky z penieze

diurno, misit eos in vineam suam. 3. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes
denního, posła je do vinice svej. 3. A vyšed v hodinu třětí, viděł jiné stojíce

in foro otiosos. 4. Et dixit illis: Ite et vos in vineam meam, et quod justum fuerit, dabo
na trhu prázdné. 4. Vece jim: Jděte i vy do vinice mej, a csož spravedlivé bude, dám

vobis. 11. Et accipientes murmurabant adversus patrem familias, 12. dicentes: hi novissimi
vám. 11. A pobravše reptáchu protiv otci čeledníinu *), 12. řkúce: ti poslední

una hora fecerunt et pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei et aestus.
jednú hodinú děłali a rovny's je nám učinił, kteříž js my nosili břiemě přes den horkosti.

Evang. sv. Lukáše 2, 42—46. (l. 214.)

42. Cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Jerosolymam secundum
42. Když učiněn biešě ve dvanásti létech, vstupujíce jich do Jeruzalema podlé

consuetudinem diei festi, 43. consummatisque diebus, cum redirent, remansit puer Jesus
obyčeje dne svátečního, 43. a dokonavšě dně, když sě vracováchu, ostało dietě Ježíš

in Jerusalem, et non cognoverunt parentes ejus. 44. Existimantes autem illum esse in comitatu,
v Jeruzalemě, a nepoznali starosty jeho. 44. A mnějíce by był v zástupu,

venerunt iter diei, et requirebant eum inter cognatos et notos. 45. Et non invenientes
přějídechu cestu dne jednoho, i hledáchu jeho mezi přátely a známými. 45. A nenalezšě

regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum. 46. Et factum est, post triduum invenerunt
navrátili sě do Jerusalema, hledajíce jeho. 46. I stało sě jest, po třětím dni nalezli

*) Čt. zim. 12b: Jednostajné penieze ale berúce, vrtráchu proti hospodáři.

illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos et interrogantem eos.
jeho v chrámu sedíce prostřěd doktoróv, posłúchaje jich a táže sě jich.

Evang. sv. Lukáše 21, 25—28. (l. 207.)

25. Erunt signa in sole et luna et stellis et in terris pressura
25. Budú znamenie a zazraci na słunci i na měsíci i na hvězdách a v zemích tiščenie

gentium prae confusione sonitus maris et fluctuum: 26. arescentibus hominibus prae timore et
lidské pro vylévání řvánie mořě a vln: 26. vadnúcím lidem pro strach a

expectatione, quae supervenient universo orbi. Nam virtutes coelorum movebuntur: 27. et tunc
čekánie, jenžto přídú všěmu světu. Neboť síły nebeské pohnú sě: 27. a pak

videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna et majestate. 28. His
tehdy uzří syna člověčího přicházejícího v oblacích s mocí velikú božskú. 28. A

autem fieri incipientibus, respicite et levate capita vestra, quoniam appropinquat redemtio
když to počne sě býti, vzezřite a vzdvihněte hłavy své, neboť přiblíží sě vykúpenie

vestra.
vašě.

Evang. sv. Marka 15, 42—45. (l. 256.)

42. Et cum jam sero esset factum (quia erat parasceve, quod est ante sabbatum), 43. venit
42. Když již večer sě učinił (že biešě hod, jenž jest před sobotú), 43. přišeł

Joseph ab Arimathea nobilis decurio, qui et ipse erat expectans regnum dei, et audacter
Joseph od Aromatije urozený od kurio, jenž i on biešě čekající království božího, a směle

introivit ad Pilatum et petiit corpus Jesu. 44 Pilatus autem mirabatur, si jam obiisset.
všeł k Pilatovi i prosił těła Ježíšova. 44. A Pilát divíšě sě, již-liby umřěł.

Et accessito centurione, interrogavit eum, si jam mortuus esset. 45. Et cum cognovisset a cen-
A přivinuv centuriona, otázał sě jeho, již-li umřěł jest. 45. A když poznał od cen-

turione, donavit corpus Joseph.
turiona, dał těło Ježíšovo.

Jakož z ukázek těchto viděti, překlad jest doslovný, že jej téměř nazvati lze latinským českými slovy. Zde ještě několik příkladův. Ablativy absolutné překládány dosti často ještě participiální vazbou jako ve zlomcích svatojanských k. p. Luk. 3, 15—16: Existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne forte ipse esset Christus, respondit Joannes. — Mnějíce tehdy lid i myslíce všichni v srdcích svých o Janu, nezda by on był Kristus, odpověděl Jan. Mat. 17, 9. Et descendentibus illis de monte, praecepit eis Jesus. — A scházejícím jim shuory, přikázał jim Ježíš. Mat. 26, 21. Edentibus illis, dixit — jedúcím jim

vece. Mat. 26, 47. Adhuc eo loquente, ecce Judas venit — Ješče jeho mluvíce, aj Juďáš přišeł, etc. Podobně i při jiných latinských vazbách participiálních, k. p. Jan 11, 17. Venit itaque Jesus, et invenit eum quatuor dies jam in monumento habentem. — Takž i přijide Ježíš, i nalezo jeho již čtyři dni v hrobě majíce. Jan 11, 33. Jesus ergo, ut vidit eam plorantem. — A Ježíš, když uzřěł ji płáčíce. Jan 11, 44. Et statim prodiit ligatus pedes et manus institis. — A inhed vynide, svázán nohy i ruce motovúzy. Mat. 26, 7. Effudit super caput ipsius recumbentis — i vyliła na hłavu jeho sedícieho. Mat. 26, 64. Ammodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei et venientem in nubibus coeli — Potom uzříte syna člověčicho sediece na pravici moci boží a příščího v oblacích nebeských. — Budoucí čas opsaný též opisuje, jakož v hořejších ukázkách: Budoucí jest, žeť etc. futurum est, ut etc. Jan 6. 14. Qui venturus est in mundum — jenž příščí jest na svět. Jan. 7, 35. Numquid in dispersionem gentium iturus est? — Azda v rozptylenie pohanské jdúcí jest? — Zájmena přisvojovací a osobní překládány bez ohledu na povahu češtiny k. p. Mat. 6. 17, 18. Tu autem cum jejunas, unge caput tuum et faciem tuam lava, ne videaris hominibus jejunans, sed patri tuo. — Ale ty, když sě postíš, zmaž hłavu tvú ołejem a tvář tvú umyj, aby nebył vidín lidóm jakožto postě sě, ale otci tvému. Ibid. v. 19, 20. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra; thezaurizate autem vobis thesauros in coelo — neroďte činiti vám pokładů v zemi, ale čiňte vám pokłady v nebi. Z posledního příkladu viděti též, kterak s předložkami zacházeno. Podobných latinismů dala by se ještě pěkná řada vyčísti.

Mimo latinismy mluvnické jest hojnosť i slovnických, totiž kde překladatel, neznaje přeneseného smyslu slov, hleděl jen k smyslu kořenovému k. p. conducere operarios, dovésti dělníky; prae confusione sonitus maris, pro vylévání řvánie mořě; puteus altus, studnice vysoká; regio království; effudit aes, rozlil měď (smetal peníze), sortem mittentes, losy púščejíce; misit eum in carcerem, pustił jej do žaláře; manus injecerunt, ruce pustichu; sedentes servabant eum, sediece chováchu jeho (střehli jeho) etc. Jmenům vlastním někde docela nerozuměl k. p. „in Rama“ vykládá „na výsosti“ (četl bezpochyby „in alma“); Thomas qui dicitur Dydimus, Thomáš jenž słove nevěřúcí (m. Blíženec); nobilis decurio, urozený od Kurio etc. Než dosti již příkladův, aby se každý přesvědčil, jak primitivný jest text evangeliáře Olomouckého přes všelijakou obnovu jazyka!

Největší ale důkaz o starobylosti jeho jest značná shoda se zlomky svatojanskými. Z textu v nich obsaženého nalezají se v evangeliáři tato místa:

K. 12. v. 3—36	ve čtení	pondělním po květné neděli.
K. 12. v. 24—26	„	na den sv. Vavřince.
K. 12. v. 34—36	„	na den povýšení sv. kříže.
K. 13. v. 1—9	„	na zelený čtvrtek.
K. 16. v. 28—30	„	na neděli pátou po velikonoci.
K. 17. v. 1—6	„	u vigilií před Nanebevstoupením Páně.
K. 18. v. 13—22	„	na veliký pátek.

Než o tom přesvědčiž se čtenář laskavě z přidaného ku konci sestavení.

V rozdílném poněkud poměru má se k nejstaršímu překladu evangelií — čtenie zimnieho času. Čtení toto zachovalo k nepřirovnání více archaismů, než evangeliář Olomoucký,

a v tom ohledu jistě prvotního překladu jest bližší; nicméně prostým přečtením vyňatků v rozpravě Hankově tištěných přesvědčí se každý, že text čtení zimního již znamenitě jest vypilován a vyhlazen. Latinismův jest méně, výmluva jest plynnější, vytřelejší. Pro zřetedlnější toho ukázání uvedeme několik porovnání z obojího textu:

Čt. 1ᵃ. Pokrm jeho bieše ščevík a stred leská, 2ᵇ. a jedieše ščevík a stred lesový. Ol. 206ᵃ. Pokrm jeho bieše črvíkový a stred lesný, 207ᵇ. listie a stred lesnú jedíšě.

(Rožm. hom. má: krmě jeho bieše ovocě, jemuž dějí lokuste, a med lesní.)

Čt. 3ᵇ. Sesłan jest anděł Gabrieł od Boha do města galilejského, jemuž jmě Nazareth, k děvici k-uotdanej za muž, jemuž jmě bieše Oziep. Ol. 208ᵃ. Posłán jest angeł Gabrieł od Boha do města galilejského, jemuž jméno Nazareth, ku panně oddanej muži (desponsatam viro), jemuž jméno bíšě Joseph.

Čt. 5ᵇ. A plenkami jeho obinu i vłoži v jesli; neb jéj nebieše miesta v hostinici. A pastuchy biechu v témž kraji bdiece i střěhúce nad svým stádem. Ol. 210ᵇ. A v rúchu jej obinuła i vłožiła jej v jesle; nebo nebíšě jemu miesta v hostinici. A pastáři (sic) biechu v tom království (in regione eadem) bdiece i střehúce časuov nočních nad stády svými.

Čt. 9ᵇ. Uzřěvše oni hvězdu i radovachu sě radostí velikú úřitně, a všedše v duom, nalezú dietě s Marií jeho matkú, a padše níci, pokłoníchu sě jemu. Ol. 213ᵇ. A uzřěvšě hvězdu, uradovali jsú sě radostí velmi velikú, i všedše do domu, nalezli jsú dietě s Marií matkú jeho a padše následováchu (adorabant) jeho.

(Hom. Rožm.: Tehdy oni, když hvězdu uzřěchu, velmi tiem veseli běchu, a všedše v dóm, nalezechu děťátko s svatú Máří, s jeho matkú. Tehdy padše před ním, jechu sě modliti jemu.)

Čt. 10ᵇ. Když okusi starý svat. Načrěte nynie a neste starému svatu. Ol. 215ᵃ. Když okusił svatebník. Nabeřtež nynie a nestež svatebníkovi.

(Ev. Třeb. Když okusi starý svatví. Naberúc nestež před starého svatví.)

Čt. 15ᵇ. Tehdy oni, uzřěvše jeho chodiece po moři, mniece by był přěłud, i vzúpichu. Ol. 221ᵇ. A oni, když uzřěchu jej chodíce na moři, mněchu, by obłud był, i vzvołachu. (At illi, ut viderunt eum ambulantem supra mare, putaverunt etc.)

Čt. 16ᵇ. Tehdy sěde na stolici svého velesłavenstvie, i budú shromážděni všickni lidé před ním. A rozkodłúčí je rózno, jako pastuchy vykodłučijí ovce od kozłuov. Ol. 222ᵇ. Tehdy sede na stolici bostvie svého i sberú sě přědeň všechni lidé, i rozłúčí je ruozno, jakož pastýř odłučuje ovce od kozłóv.

Čt. 27ᵃ. Vstav Ježíš z snatka vnide v dóm Šimonóv, a tstie (cztie) Šimonova držieše sě (tenebatur) velikými zimnicemi. Ol. 232. Vstav Jezíš z školy židovskej, všeł v duom Šimonóv, a sestřěnice Šimonova držína była velikú studenú nemocí (Socrus, v hom. Rožmb. svěsť.)

Čt. 31—32. Mistře, kto jest shřěšił, tento-li, čili rodidlé jeho. — Báchu sě židóv, nebo již sě biechu sdýchali (conspiraverant) židové. Ol. 236—7. Mistře, kto shřěšił, člověk-li tento čili starosty jeho. — Báchu se židóv; a již sě biechu smłuvili židé.

Čt. 44ᵃ. A rytieři svivše korunu z trnie, vłožichu na jeho hłavu a u pavłačité rúcho oblečechu jej. — Vynide opět Pilát ven i vece jim: Aj zři, vedu jeho vám ven, abyšte poznali, že i jedné nenalezají na něm viny. Ol. 263ᵃ. A rytieři pletúce korunu z trní, vłožili na hłavu jeho

a v rúcho złatohłavové (veste purpurea) oblekli ho. — Vynide opět Pilát ven i vece jim: Aj veduť vám jej ven, abyste poznali, žeť na něm žádnej nenalezám viny.

V rukopise, dle Hankovy zprávy, naskytuje se jeden sice jen ostatek starého pravopisu, totiž nichz (nič str. 18[b]), ale již z té jedné souditi lze, že kodex Neuberkův přejat ze staršího, kterýž psán byl v druhé polovici XIII. anebo na začátku XIV. století. Mimo to není nedostatek jiných známek, ježto ukazují, ve které době asi stala se obměna prvotního překladu, kterou ve čtení zim. času spatřujeme. Jsou to slova některá v žaltáři klementinském velmi oblíbená, jako: oklíčiti, aj zři (ecce), uzdraviti (spasiti), snatek (sbor, synagoga), kodłučiti, pravedlenstvie, které se i v čtení zim. času zhusta nalezají, kdežto se nám neudálo nalézti je, tou aspoň měrou, v kterémkoli jiném rukopise XIII. neb XIV. století. Můžeme je tedy s dosti velkou podobností pokládati za zvláštnosti jednoho písaře, od něhož i žaltář klementinský i čtenie zimnieho času v nynější spůsobě pochází. Při obou dílech měl před sebou texty starší, kteréž jen podlé umění a vkusu svého přispůsobil a vypiloval. O věku, kdy asi žil, určitého nic nevíme, nehrubě se však omýlíme, přiřkneme-li jej době Václava II., z které i rukopis klementinského žaltáře pochází.

Evangeliář Vídeňský má v podstatě týž text základní jako evang. Olomoucký a čtenie zimnieho času. Proměny jeho rozličné jsou od proměn v obou posledních, a svědčí o volnějším zacházení se starým textem českým, ale bez ohledu na latinské čtení. Vyskytání se archaismův k. p. něterý, mýto (merces), jamže, nápasť, praejotované u (zemu) a pod. ukazuje k tomu, že přepsán byl též z kopie starší. Mimo archaismy objevují se zvláštnosti patrně dialektické, jako čias, v onom čiasi, počiátek, přiatelé, mězený prst (extremum digiti), zvon ryby (pars piscis), nenie ponačin (non est opus), na senměch (in consiliis), kteréž vedou k tomu, že kodex Vídeňský psán byl v některé z končin uherského Slovenska.

Pro ukázku klademe sem část evang. sv. Luk. 2, 42—46, která na straně 167. otištěna s textem latinským.

„42. V onom časi, když budíšě Ježíš ve dvanadcte let, pojidechu do Jerusalema, jakož obyčej hodný. 43. Dokonavšě dní osm, když sě vrátichu, osta Ježíš v Jerusalemě, i neznamenali toho jeho přiatelé. 44. Domnievajíce sě, by był na cěstě s druzími, přídú jednoho dne i hledáchu jeho po přítelech a mezi známými. 45. A nenalezechu jeho. Vrátichu sě do Jerusalema jeho hledat. 46. I sta sě třětí den, nalezli jeho v chramě mezi mistry sediecě, posłucháše jich i tážě jich.“

Evangelia v Nových zákonech od 1422 a 1465, kromě nepatrných odchylek, jedné a též jsou úpravy, text jejich pak není nic jiného než další vyvinutí a vzdělání překladu prvotního a nejstaršího. Zřetedlně však znamenati, že upravovatel neužil ani jedné z jmenovaných posud obměn, nýbrž že čerpal z přepisu nyní ovšem neznámého. K dotvrzení toho ukážeme jen na jedno místo v evang. sv. Jana 12, 36., kdež se v obou Nových zákonech zachovala právě táž slova, jako ve zlomcích nejstarších. Zlomky mají: „Sie mlvi Jesus i otide i skry sě ot nich.“ Nové zákony: „To jest mluvil Ježíš, i otjide a skry sě ot nich.“ Čt. zim. „To

mluvil jest Ježíš i otšeł i skrył sě ot nich.“ Ev. Olom.: „To mluvil jest jim Ježíš i schował sě jest ot nich.“

K porovnání stůjž zde opět text ev. sv. Luk. 2, 42—46 z N. Z. od 1465. „42. Když bieše Ježíš ve dvanádcti letech, vstupujícím jim do Jerusalema podlé obyčeje dne slavného, 43. dokonavše dni, když se vracováchu, osta dietě Ježíš v Jerusalemě, a nepoznali sú rodiči jeho. 44. Domnievajíce se, by byl v hluku, i přijidechu cestú dne jednoho i hledáchu jeho mezi příbuznými a známými. 45. A nenalezše vrátichu se do Jerusalema hledajíce jeho. 46. I stało se jest po třech dnech, nalezli sú jeho v chrámě sediece mezi doktory, slyšiece je a otazujíce.“

Není-liž to týž text jako Olomoucký? Rozdíl skoro jen v tom, že zde starších tvarův ještě více šetřeno, než v Olomouckém.

Evangelia v Novém zákoně Švehlově z Hořiněvsi mají podstatně čtení Nových zákonův od 1422 a 1465, avšak opět dáleji vyvinuté co do jazyka a přispůsobení veškeré výmluvy myšlení českému. Místo širších důkazův stůjž zde opět uvedený již text z ev. sv. Luk. „42. Když bieše učiněn Ježíš ve dvanásti letech a oni vstupovali do Jerusalema podle obyčeje svátečného, 43. tehdy skonavše dny, když se navracovali, zuostało jest dietě Ježíš v Jerusalemě a nepoznali rodičové jeho. 44. A domnievajíce sě, že by byl v zástupu, přišli cestú dne jednoho i hledali ho mezi příbuznými a známými. 45. A nenalezše, vrátili sú se do Jerusalema hledajíce jeho. 46. I stało sě jest po třech dnech, nalezli sú jej v chrámi, an sedí mezi doktory, posłúchaje jich a otazuje sě.“

Zvláštní zajímavosť v celé této řadě příkladův biblických má známá chyba v kap. 12. v. 24. ev. sv. Jana.

Nejstarší zlomky mají: „ač zrno žitno, padše v zemiu, umrło bude.“ Čtenie zim. č.: „Ač zrno žitné, padna v zemi, umrło bude.“ Evangeliář Olom. jednou: „jedno leč zrno obilné padna v zemi umrło bude“, podruhé již s opravou: „ač zrno obilné, vpadna v zemi neumřeło by.“ Nový zákon od l. 1422: „leč zrno obilné, padna v zemi, umřeło by“, N. Z. od 1465 již s opravou: „jediné ač zrno obilné, padna v zemi, neumře.“ Evang. Vídeňský: „ač zrno, upadna v zemu, umrło bude“. Švehlův N. Z.: „zrno pšeničné, padna v zemi, neumřeło by“, avšak ne (pred umřeło) později po straně připsáno. Ano i parafrastický evangeliář Třeboňský čte: „jedné ač zrno obilné, gdyž padne v roli, umře.“

Není-li toto již samo důkazem, že všecky ty překlady vespolek souvisejí? V latinském textu: „Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit“ přehlédl první překladatel nisi a všickni skoro pozdější přepisovači chybu tu stářím takořka znárodnělou přejímali po pět století!

Přechod od překladův doslovných k opsaným tvoří evangelium sv. Matouše v homiliáři Rožmberském.

Povrchným již porovnáním textu evangelia s textem homilií vysvítá, že onen tohoto znamenitě je starší. V evangelii se porůznu ještě naskytují praejotovaná u, k. p. ju m. ji etc. Aoristy a imperfekta stará v evangelii jsou ještě pravidlem, v homiliích již složenými praeterity silně pro-

míšena. Mimo to vyskytují se v evangelii zbytky starého pravopisu, k. p. str. 30ª. A gmiessie swati ian rucho z s s y r s t i kamelových. Str. 213ᵇ. gyna pak padechu mezy t r r n y e y vzroste t r r n y e. Str 214ᵇ. Ktoz giest siet mezy t r r n y m. Str. 271ª. A l a b a s t r r.

Překlad evangelia jest někde více jindy méně rozšířený, jinde opět zkrácený! Úpravu tu patrně vykonal s užitím staršího textu překladatel homilií, který podlé vší podobnosti žil v též době, kdy rukopis psán. O tom souditi lze z germanismů v druhé polovici XIV. století obvyklých a jmenovitě i u Štítného běžných: s t a r o s t y Aeltern místo staršího r o d i d l é (Čt. zim) a m l a z š í Jünger místo staršího u č e n n í c i. Text starší, jejž překladatel homilií měl před sebou, bližším připatřením ukazuje se býti jeden a týž s textem v evangeliáři Olomouckém. Hlavní proměna záleží v nahražení slov některých v druhé polovici XIV. století neobyčejných novějšími, v rozvedení vazeb participiálních, v odstranění jiných hrubých latinismův, v částečném skracování a posléze u vetkání průpovědí vysvětlovacích tam, kde latinské čtení pro krátkosť jest přitemnělé. Pokud z některých porovnání se čtením zim. času souditi lze, zachoval homiliář Rožmberský dosti často slova starší. Vždy totiž, kde se na témž místě i v homiliáři i v evang. Olomouckém naskytují táž, ve čtení zim. času jiná slova, oprávněno jest domnění, že tato jsou oněch mladší, a též naopak. K. p. text (Mat. 21, 33) „Plantavit vineam et sepem circumdedit ei, et fodit in ea torcular et aedificavit turrim, et locavit eam agricolis“ zní ve čtení zim. (23ª): „Štěpil vinici a plotem o h r a d i ł ji a v k o p a ł v ni l i s i c i a ustavił v ní věži a p o r u č i ł ji r a t a j ó m“; v Ol. evang. (228ᵇ): Člověk některaký biešě otec čeledni, kterýž š č e p o v a ł vinici a płotem o p l e t ł ji a v k o p a ł v ní p r e s a v z d ě ł a ł věži v prostředku, i p o r u č i ł ji t ě ž a r ó m. Homiliář pak má (str. 326ª): Člověk biešc hospodář, jenž biešě nasadił vinici a kamením ji o h r a d i ł a v k o p a ł biěše l i s i c i a u d ě ł a ł věži i d a ł ji t ě ž a r ó m. — Mat. 15, 7. Hypocrytae, bene prophetavit de vobis Isaias dicens. Čt. zim. 26ª: P o k n í ř e n c i, dobře prorokovał o vás Izaiáš prorok. Ol. 231ᵇ. P o k n i r n í c i, dobře prorokovał o vás Izaiáš prorok. Hom. str. 251ª: P o k r y t c i, dobřě prorokovał o vás Isaiáš prorok.

K závěrce porovnáme některá místa z 26. a 27. kap. v Olom. ev. a v homiliáři.

Z Olom. evang.	*Z homiliáře.*
(l. 244ª) Tehdy sebrali jsú sě kniežata popová a starší z lidu do sieně kniežete popového, jenž słovíšě Kaipháš a radu učinili, aby Ježíše lstivě popadli a zahubili. Vecéchu tehdy: Ne ve dni hodném, aby nebył ruš v lidu.	371ª. Tehdy sebrachu sě kniežata popová a starosty lidské do pokoje k kniežeti popovému, jemužto bieše jmě Kaiffas i činichu radu, aby Ježíše lstivě jali a zabili. Ale praviechu: Ne v sváteční den, nebo by snad hłuk sě stał mezi lidem.
244ᵇ. A oni poslibi(chu) jemu třidseti stříbrných. A inhed hledášě podobenství (opportunitatem), aby jeho k smrti proradił.	372ª. Tehdy oni ułožichu třidceti střiebrných. A od toho města hledášě sličenstvie, aby jej zradił.
246ª. Zda mníš, bych nemohł prositi otce mého, a dał by mi viece nežli dvanácte tem (legiones) angełóv?	373ᵇ. Zda mníš, bych já nemohł prositi otce mého, i dał by mi nynie viece než dvanácte tisíc andělských zástupuov?

Obšírnější vyňatky k porovnání viz v přídavcích.

E v a n g e l i á ř T ř e b o ň s k ý jeví v parafrasí daleko větší umělosť než homiliář Rožmberský.

Písař jeho měl, jakož z evangelií opsáním méně změněných (k. p. evang. sv. Marka 16, 1—7) určitě vysvítá, též text český starý před sebou, a tento rozšiřoval a vysvětloval. Jak svrchu již připomenuto, nalezá se poklesek v evang. sv. Jana 12, 24. i v parafrasí Třeboňské.

Život Krista Pána, jakož povaha spisu takového sama požaduje, odchyloval se nejvíce od vlastního znění evangelia; nicméně i tu nelze neviděti, že skladatel Života toho měl před sebou obecný text.

Totéž konečně platí i o Štítném, který v homiliích uvozuje dvě evangelia celým zněním, ač poněkud upravená, totiž Mat. 25, 1—13. a Jan 8, 46—59.

První viz v přídavcích. Z obého k vůli ukázce pravopisu klademe zde několik veršů.

Z hom. Štítného Jan 8—46—51. (l. 143[a]).

W ten czas kdyz syn bozij kazal vcze czyestu sprawedlnosti wecze zastupom zydowskym a knyezatom popowym:

46. Kto zwass bude karati mye hrzyechem. Praawylit wam prawdu procz my newyerzijte.

47. Ktoy ot boha. slowa bozije slyssij. proto wy neslyssijte neb od boha negste.

48. Weczechu k nyemu zydee zdali my nedijeme prawie. ezs ty samarytan a gmas byesa.

49. A Gezyss wecze, Ya byesa nemam, ale cztym otcze meho. A wy gste mne nevcztyli.

50. A ya nehledam swe chwaly. Gest ti ktot by hledal a svvdyl.

51. Gystie gystie prawi wam ktoz mv rzyecz schowa. nevzrzij na wyeky smrty.

Mat. 25, 10—13 (l. 230[a])

10. A kdyz gijdv kupowat zzenych przgijde a kterezz byechu hotowy wgijdechu naswatbu apak wrata bychu zawrzijena.

11. Potom przygijdu druhe panny. rzkucz. Pane pane otewrzy nam.

12. A on gym wecze Newijem was.

13. Protozz bdyete. neb newyete dne. any hodyny.

Tot gest cztenije *)

Z evang. Olom. l. 240[b].

Rzyekł gest yezziss zborom zzidowskym a knyezzatom popowym:

46. Kto zwas tresktati mye bude zhrzychu. aczz prawdu prawym proczz wy newyerzyte mnye.

47. Kto gest od boha slowa bozzy slissi. Protozz wy neslissite zze od boha neygste.

48. I odpowiediechu zzide yweczechu gemv. Wssak my dobrzye prawymy zze samarytan gsy ty adyabelstwo mass.

49. Odpowiediel yezziss a rzekl gest. Jat dyabla nemam ale cztym otcze meho ale wy nevcztyliste mne.

50. Nebo ya nehledam chwali mey. gest genzz hleda a sudy.

51. Wyeru wyeru prawym wam budeli kto kazanye me chowati. nevzrzyt smrty nawyeki.

l. 329.[a]

10. A kdyzz gidechu kupovat przissel zzenych. A kterezz hotovy biechu wessli gsu snym k swatbie. y zawrzyena gsu wrata.

11. Tehdi naposledi przigidechu yostatny druhe panny rzkuce. Pane pane otewrzi nam.

12. A on odpowiedyew wecze. Wyeru wieru prawymt wam newiedie was.

13. Protozz tak bdyete zze newyete dnye any hodyny.

*) Z porovnání tohoto viděti: 1. Pravopis homilií Štítného není tak důsledně proveden, jako v evang. Olomouckém. 2. V homiliích schází jmenovitě czz = č, naopak zase v evangeliáři, ač ne bez výminek, odvojování samohlásek, kteréž ku konci XIV. a na začátku XV. století tak se rozhojnilo, brzo ale míjeti počalo.

Výsledek celého skoumání našeho zahrnouti lze v následujících závěrcích:

1. Zlomky evangelia sv. Jana z X. století jsou zbytek prvotního českého překladu evangelií, ze kterého všecky pozdější texty až do XV. věku jako z pramene společného vyšly.

2. Prvotní tento překlad na začátku XV. století ještě v celosti byl znám; Olomoucký zajisté evangeliář bezpostředně z něho přejat se býti zdá. Evangeliář tento, nesoucí přes všelikou obnovu co do zevnějších forem jazyka nesetřený ráz prvotnosti, slouží za dosti bezpečné pravidlo při zkoušení těch částek evangelia, které ve zlomcích svatojanských zastoupeny nejsou.

3. Již ve XIII. století v oběhu byly obměny prvotního textu. Jedna z nich pochází tuším od upravovatele klementinského žaltáře a zachovala se nám z části ve Čtení zimního času. Evangeliář Vídeňský a evangelium sv. Matouše přepsány jsou z rukopisův psaných v XIII. století; zdali však odchylky jejich od prvotního překladu již v těchto rukopisech byly, či zdali je teprvé písaři kodexů zachovaných z druhé polovice XIV. věku uvedli, o tom nyní souditi těžko.

4. Obměn prvotního překladu užívali i původcové života Krista Pána a evangeliáře Třeboňského; rovněž i Štítný v homiliích svých.

5. Z prvotního překladu, ač neodvisle ode všech posud vyčtených obměn, vyšel jmenovitě text v Nových zákonech od 1422 a 1465 (Dobrovského první recensí), a dalším vývinem text v Novém zákoně Švehlově (Dobrovského druhá recensí, z dob husitských pocházející).

Vyňatky z starých

I. Z evangelia sv. Jana.

Kap. 12.

I. Z nejstaršího zlomku.

3. . . . masti.

4. Vecě že jeden iz učenník jego, Judas Skariotis, jenže bieše jej prědade.

5. Čemu ta masť neprodade sě za tri sta peňaz, i nenie dána chudým?

6. Rěče že se ne jako o chudých slušáše jemu, neže jakože złoděj bieše i miešky imaja, sie, ježe słáše sě, nosiáše.

7. Rěče že Jesus: Nechaj jeje, ať v deň pogrěba mojego schová ju.

8. Chudé bo imáte s sobú, mene že nevsegda imate.

9. Pozna že dav mnog iz Judev, ježe tu jesť, i prídechu ne Jesusa-dlě toli, neže aby Lazar viděli jejže vzkrěsi ot mrtvých.

10. Poznachu že knězi popstí, aby i Lazar zabili,

11. jeliže mnozí proň chodiáchu iz Judev, i věrichu u Jesus.

12. Na zajutrie že dav mnog, jenže príde ke dňu słavnu, kda słyšáchu, jako príde Jesus Hierusolim,

13. jachu lětorosli pałminy i idechu u strěť jemu i voláchu: Spása, błagosłoven, jenže ide v imě gospodnie, král Israel.

14. I nadide Jesus oslě, i sěde na ně, jakože pisáno jesť:

II. Z evangeliáře Olomouckého.

3. . . a duom naplněn jest od vůně masti.

4. Vece tehdy jeden z učenníkóv jeho, Judaš Škariotóv, jenž bieše jeho zradcí.

5. Čemu ta masť nenie prodána za tři sta peněz a dáno bylo potřěbným?

6. Ale řěkł jest to ne proto, aby o chudých cso słušeło k němu, ale že złoděj bieše a měšečky maje a, csož v ně vkłádáchu, nosíše.

7. Protož vece jim Ježíš: Nechajte jéj, ať do dne pohřěbu mého tu masť schová.

8. Chudé vždycky máte s sebú, a když budete chtieti, móžete jim dobřě učiniti, ale mne nevždycky budete mieti.

9. Tehdy poznał zástup veliký z židóv, že tu bieše, i přijidechu ne pro Ježíše toliko, ale aby Lazara viděli, kteréhož zkřísił z mrtvých.

10. Tehdy myslili jsú kniežata popová, aby i Lazara zabili;

11. nebo mnozí pro něho odcháziechu z židuov a uvěřováchu v Ježíše.

12. A nazajtří zástup veliký, jenžto přišeł bieše ke dni hodnému, když usłyšíchu, že přišeł Ježíš do Jerusalema,

13. vzechu ratorasle pałmové, i šli jsú v cestu jemu i vołachu řkúce: Spasenie synu Davidovu, požehnaný, jenž přišeł ve jméno Boží, král israhelský.

14. I naleze Ježíš oslíka i vsedł naň, jakož psáno jest:

překladův evangelií.

I. Z evangelia sv. Jana.

Kap. 12.

III. Z čtení zimního času.

3. . . a duom naplněn jest z vuoně masti.

4. Tehdy vecě jeden z učedlníkóv jeho, Judáš Škariotský, jenžto bieše jeho proradcie.

5. Proč tato masť neprodána jest za tři sta peněz a nedáno jest chudým?

6. Ale to jest pověděł ne proto, by o chudých přisłušało k němu, ale že złoděj bieše a měšcě jmaje, ta, jež sě dáváchu, nosieše.

7. Tehdy vecě Ježíš: Nechaj jie, ať v den pohřebu mého schová ji.

8. Nebo chudé vezdy jmáte s vámi, ale mne ne vezdy budete jmieti.

9. A pozna zástup mnohý z židovstva, že tam jest, i přijidú netoliko pro Ježíše, ale aby Lazaře viděli, jehožto vzkřiesił z mrtvých.

10. I mysliła jsú kniežata popová, aby i Lazaře zahubili;

11. nebo mnozí proň otchodiechu z židovstva i věřiechu v Ježíše.

12. A nazajtří zástup mnohý, jenžto bieše přišeł k hodovému dni, když słyšechu, že přišeł Ježíš v Jerusalem,

13. vzěchu ratolesti jehnědové i vynidú proti němu i vołachu: Chváła spásy! požehnaný, jenž jest přišeł vejmenu Hospodinově, král izrahelský.

14. Naleze Ježíš oslíka i vsěde naň, jakož pisáno jest.

IV. Z Nového zákona od l. 1465.

3. a duom se naplni z vuoně tej masti.

4. Tehdy vece jeden z učedlníkóv jeho Jidáš Škariotský, jenž měješe jeho zraditi.

5. Proč ta masť nenie prodána za tři sta peněz a nenie dáno chudým?

6. A to jest řekł ne proto, by jemu péče była o chudých, ale že złoděj bieše a miešky (maje přetrženo) měješe a ty věci, kteréž jim posiełáchu, nosieše.

7. Tehdy vece Ježíš: Nechte jie, ať ji zachová ke dni pohřebi mé.

8. Nebo chudé vždycky máte s sebú, ale mne ne vždy budete jmieti.

9. Tehdy pozna zástup mnohý z židóv, že tu jest, i přijidechu netoliko pro Ježíše, ale aby Lazara viděli, jehož był z mrtvých vzkřiesił.

10. Tehdy myslechu kniežata kněžská, aby i Lazara zahubili;

11. neb mnozí z židóv proň odchodiechu a věřiechu v Ježíše.

12. Pak nazajtřie mnohý zástup, jenž se sebrał ke dni sławnému, když usłyše, že Ježíš jde do Jeruzalema,

13. vzechu ratolesti pałmové i vyjidechu v cestu jemu a vołachu: Spas ny, požehnaný, jenž jsi přišeł ve jméno Božie, králi Izrahelský.

14. I naleze Ježíš osłátko, i vsěde na ně, jakož psáno jest.

Z nejstaršího zlomku.

15. Nerodi bieti sě, dci Sion, aj král tvój ide, sěda na grěběti oslini.

16. Sego . . .

18. jako słyšachu jej činiúc se známě.

19. Pariznái že rěchu k soběsim: Vidíte, jako niče nepročinichom; aj mír ves po něm ide.

20. Biechu bo pogané něteri iz nich, iže vstupichu, abychu sě pokłonili udeň słaven.

21. Si-že pristúpichu k Pilippu, jen-že bě ot Bethsaidy Galilee, i prosichu jej rěkúce: Pane, chcěmy Jesus viděti.

22. Ide Pilipp i rěče Andrěju, Andrěj paky i Pilipp rěkosta Jesusu.

23. Jesus otvecě ima rěka: Príde godina, ať osłavi sě syn člověč.

24. Věru věru praviu vám, ač zrno žitno padše u zemiu umrło bude, se samo ostaneť; ač-li umrło bude, vele płoda prinese.

25. Kto lubí dušu svoju, prěda ju; i kto nenávidí duše svoje u siem světě, u život věčen strěže ju.

26. Ač-kto mně słúží, mene sleduj; i ideže jesum jáz, tuť i słúga mój bude; ač kto mně posłúži, počestí jej otec mój.

27. Nynie duša moja smucena jesti; i če rěku: Otče, spasi mě iz tej godiny? A proto prídech u tu godinu. *)

Z evangeliáře Olomouckého.

15. Neroď sě strachovati, dcerko Sionova, aj král tvój přišeł tobě sedě na mláděti osličiem.

16. Toho nepoznali jsú etc.

18. . . . nebo słyšali jeho učiniti ten div.

19. Tehdy zákonníci vecechu sami k sobě: Vidíte-li, že nic neprospívámy; aj všechen svět po něm jde.

20. A biechu pohané někteří z těch, jenž přišli byli, aby sě modlili byli ve dni hodniem.

21. A ti přistúpivšě k Philippovi, kterýž bieše ot Bethsajdy Galilejskej, i prosichu jeho řkúce: Pane, chcemy Ježíše viděti.

22. Přijide Philipp a vece Ondřějovi, Ondřěj opět a Philipp pověděchu Ježíšovi.

23. A Ježíš odpověděł jim řka: Přišła hodina, aby osłaven był syn člověčí.

24. a) Věru věru pravímť vám, ač zrno obilné vpadna v zemi neumřěło by, onoť samo by ostało; a jestliže mrtvo bude, mnoho ovoce přinese. b) Věru věru pravím vám, jedno leč zrno obilné padna v zemi umrło bude, ono samo ostane; pakli mrtvo bude, veliký płod přinese.

25) a) Ktož miłuje duši svú, ztratíť ji; a ktož nenávidí duše svej na tomto světě, v život věčný ostříháť jí. b) Ktož miłuje duši svú, ztratí ji; a ktož nenávidí duše svej na tomto světě, k věčnému životu střěže jéj.

26. a) Ač kto mně słúží, mne následuj, a kdež já jsem, tuť i słúha mój bude; ač kto mně słúžiti bude, poctíť jeho otec mój. b) Ač kto mně słúží, mě následuj, a kdežť jsem já, tudiež i słuha mój bude; ač kto mně bude słúžiti, poctíť jeho otec mój (jenž v nebesích jest).

27. Nynie dušie má zamúcena jest, a cso diem: Otče spas mě z tejto hodiny? Ale proto jsem přišeł v tuto hodinu.

*) Verše 24—27 znějí v evangeliaři Vídeňském (l. 49b) takto:
24. Zajisté cěle pravi vám, jedno ač zrno upadna v zemu umrło bude, jinak samo ostane; pakli umřě, veliký úžitek přinese. 25. Kto miłuje duši svú, ztratí ji, a kto nenávidí duše své na tomto světě, na věčný život schová ji. 26. Ktož mně słúží, po mně jde, a kdež jsem já, tudiež służebník mój bude. Bude-li mně kto słúžiti, poctí jej otec mój, jenž jest na nebesech.

Z čtení zimního času.

15. — —

16. Toho nepoznachu etc.

18. — nebo słyšeli jsú jej učinivše to znamenie.

19. A lícoměrníci řechu k sobě saměm: Vidíte-li, že niče neprospieváme; aj zři svět vešken po něm otšeł.

20. A biechu pohanové jedni, jižto biechu vzešli, aby sě modlili v den hodový.

21. A ti přistúpichu k Philippovi, jenžto bieše ot Bethsajda města galilejského, i prosiechu jeho a řkúce: Pane, chceme Ježíše viděti.

22. Jide Philipp i pověde Ondřějovi, Ondřěj opět a Philipp pověděšta Ješíšovi.

23. A Ježíš otpověde jim a řka: Přišła hodina, aby osłaven był syn člověčí.

24. Věrně jistě pravi vám, jedno ač zrno žitné padna v zemi umrło bude, to samo ostane; pakli umrło bude, mnohý plod přinese.

25. Kto miłuje duši svú, ztratí ji, a kto nenávidí duše své v tomto světě, v život věčný ostřiehá jie.

26. Słúži-li kto mně, po mně jdi, a kdež jsem já, tudiež i služebník mój bude; bude-li kto mně słúžiti, uctí jej otec mój.

27. Nynie duše má smutna jest, a co řku: Otče uzdrav mě z této hodiny? Nebo proto jsem přišeł v tu hodinu.

Z nového zákona od l. 1465.

15. Neroď se báti dcěro sionská, aj král tvuoj jde k tobě, sedě na oslátku.

16. Toho jsú uprvé nepoznali etc.

18. — nebo słyšěchu jeho ty divy činiti.

19. Tehdy zákonníci řekli jsú sami k sobě: Vidíte, že nic neprospieváme; aj vešken svět po něm jest odšeł.

20. I biechu někteří pohanští z těch, ježto biechu vstúpili, aby sě modlili v den sváteční.

21. Protož ti přistúpichu k Filippovi, jenž bieše od Bethsajdy Galilejské, i prosiechu jeho řkúce: Pane, rádi bychom Ježíše viděli.

22. Přijide Filipp a pověde Ondřejovi, Ondřej opět a Filipp pověděsta Ježíšovi.

23. Tehdy odpověde jim Ježíš řka: Přišła jest hodina, aby był syn člověčí osłaven.

24. Věru věru pravi vám, jediné ač zrno obilné padna v zemi neumře, ono samo ostane; pakli umře, mnoho úžitka přinese.

25. Kto miłuje duši svú, ztratí ji, a ktož nenávidie duše své v tomto světě, v život věčný ostřiehá jí.

26. Ač mi kto słúží, následuj mne, a kdež já jsem, tu i słuha muoj bude; pakli mi kto posłúží, poctí jeho otec muoj.

27. Nynie duše má zarmútiła sě jest, a co diem: Otče spas mě z tejto hodiny? A proto jsem přišeł v tuto hodinu.

*) V Novém zákoně Švehly z Hořiněvsi tako:
24. Jistě jistě pravím vám: zrno pšeničné padna v zemi neumřeli (ne později připsáno), onoť samo zuostane, a pakliť umře, úžitek mnohý přinese. 25. Ktož miłuje život svój, ztratíť jej, a ktož nenávidí života svého na tomto světě, životu věčnému ostrěhá jeho. 26. Słúží-li mi kto, následujž mne, a kdež jsem já, tuť i mój služebník bude. Ač mi kto słúžiti bude, poctíť ho otec mój, jenž v nebesiech jest.

Z nejstaršího zlomku.

28. Otče, osłavi svoje imě. Pride-že głas s nebě: I osłavich i opěti osłaviu.

29. Dav-že, jenže stáše . . .

33. . . . . umrti.

34. Otvecě jemu dav: My słyšachom iz zákona, ježe Christus bude u věky; i kako ty dieši: dlžno vzvýšiti syn člověč? kto jesť sij syn člověč?

35. Rěče-že im Jesus: Ješče máło světła u vás jesti; choděte, doned-že světło imáte, ať tmy vás nepostigú; i kto chodí ve tmách, nevěsti, kamo ide

36. Doniudže světło imáte, věrite u světło, ať syni světła jeste. Sie młvi Jesus, i otide i skry sě ot nich.

Z evangeliáře Olomouckého.

28. Otče osvěť jméno tvé. Přišeł tehdy hłas s nebe, řka: I osvítił jsem a opěť osvítím.

29. A zástup, kterýž około stáše etc.

33. . . . . kterú smrtí jměł jest umříti.

34. a) Odpověděł jemu zástup: My słyšeli jsmy z zákona, že Kristus ostává na věky; a kterak ty pravíš, že mosí povýšen býti syn člověčí? kto jest to ten syn člověčí? b) Odpověděł jemu zástup: My jsmy słyšali z zákonu, že Kristus ostává na věky; a kterak ty pravíš, že musí povýšen býti syn člověčí? který jest to syn člověčí?

35. a) Vece tehdy Ježíš: Ješče máło světła v vás jest; hoďte (sic), donovadž světło máte, ať vás tmy nepopadnú; a ktož chodí v temnostech, neví kam jde. b) Tehdy pověděł jim Ježíš: Ješče malitko světła u vás jest; choďte, když světło máte, ať vás tmy nepopadnú; a ktož chodí ve tmách, nevie, kam jde.

36. a) Věřte v světło, abyste synové světła byli. To młuvił jest jim Ježíš i schovał sě jest ot nich. b) Když světło máte, věřte v světło, abyste synové světła byli.

Z života Krista Pána.

Kap. XII.

19. Proněžto lícoměrníci řekli sami k sobě: Vidíte, nic neprospievámy, aj toť vešken svět po něm jde.

20. A biechu někteří z pohanóv, již biechu přišli, aby sě pomodlili na hodech.

21. a ti přistúpivše k svatému Philippovi, jenž był z toho města Bethsajda z galilejské vłasti, i počechu jeho prositi a řkúc: Pane, chtěli bychom rádi Ježíše viděti.

22. Tehdy sv. Philipp přišed i pověděł sv. Ondřeji a sv. Ondřej i s svatým Philippem přistúpivše pověděšta Ježíšovi.

Z evangeliáře Třeboňského.

XII.

19. Tehdy lícomirníci młuviechu mezi sebú a řkúce: Vidíte to, že již za nic nestojíme; hledajte toho, žeť vešken svět po něm se jest obratił v ty časy.

20. Také biechu tu jedni pohané mezi nimi, jenž biechu přišli do Jerusalema, aby se také Bohu modlili o tom hodu.

21. Ti jistí přistúpichu k sv. Filippu, neb bieše on od Bethsajda Galileeské, i prosichu jeho řkúce: Miłý pane, rádi bychme viděli Ježíše.

22. I jide Filipp i pověděl Ondřejovi, potom oba społu, i Ondřej i Filipp, pověděchu Ježíšovi.

Z čtení zimního času.

28. Otče osłav jmě tvé. Tehdy přijide hłas s nebe a řka: I osłavił jsem i opět osłavi.

29. A zástup, jenžto stáše . . . .

33. — — kterú by był smrtí umřěł.

34. Odpovědě jemu zástup: My jsme słyšeli z zákona, že Kristus bydlí na věky; a kako ty dieš: musí povýšen býti syn člověčí? Který jest ten syn člověčí?

35. Tehdy vecě jim Ježíš: Ještě maličké světło u vás jest; choďte, když světło jmáte, aby tmy vás neoklíčiły — — —

36. Když světłost jmáte, věřte v světłost, abyšte synové světłosti byli. To młuvił jest Ježíš i otšel, i skrył sě ot nich.

Z Nového zákona od l. 1465.

28. Otče osłav své jméno. Tehdy přijide hłas s nebe řka: Osłavił jsem a opět osłavím

29. Tehdy zástup, jenž tu stáše etc.

33. —, kterú by smrtí měł umřieti.

34. Odpovědě jemu zástup: My jsme słyšeli z zákona, že Kristus zuostává na věky; a kterak ty dieš: muší povýšen býti syn člověka? Který jest to syn člověka?

35. Tehdy vece jim Ježíš: Ještě małé světło jest u vás; choďte, dokudž světło máte, aby vás tmy nezachvátiły; a ktož chodí ve tmách, nevie kam jde.

36. Když máte světło, věřte v světło, abyšte byli synové světła: To jest młuvił Ježíš, i otjide a skry sě ot nich.

Z života Krista Pána.

XII.

23. Tehdy Ježíš pověděł oběma jima a řka: Přišła jest hodina, aby sě prosłavił syn člověčí.

24. Zajisté zajisté pravi vám: Neumře-li zrno, když v zemi padne, tak samo ostane: pakli umře, mnoho ovoce přinese.

25. Ktož miłuje svú duši, tociž těło své, ztratí je; a kto nenávidí duše své, tociž těła svého, na tomto světě, k věčnému životu jeho chová.

26. A ktož mně słúží, následuj mne, a kde jsem já, tu i mój słuha bude; pakli mi kto słúžiti bude, poctí jeho otec mój.

Z evangeliáře Třebońského.

XII.

23. Tehdy vece jim Ježíš a řka: Již přicházie čas, aby osłaven był syn člověčí.

24. Zajisté a zavěrné pravi vám, jediné ač zrno obilné gdyž padne v roli umře, samo v sobě ostane; pakli umře, veliký požitek přinese.

25. Ktož miłuje duši svú, ztratí ji, a ktož nenávidí duše své na tomto světě, jie chová do věčného života.

26. A kto mně słúží, následuj mne, a gdež jsem já, tu bude i mój służebník; a kto mi bude přisłuhovati, ctíti jej bude otec mój.

Z života Krista Pána.

27. Aj toť duše má zamútiła sě jest, a což již mám řéci: Otče pouzdrav mě v tuto hodinu? A proto jsem přišeł v tuto hodinu.

28. Otče prosłav jmě své. V tu hodinu, jakž to řekł, přišeł hłas s nebes: I prosłavił jsem i opět prosłavím.

29. Tehdy ten lid, jenž tu stáše a ten hłas usłyšał . . .

Z evangeliáře Třeboňského.

27. Nenie v tento čas duše má zamútiła se jest, a co tomu diem: Otče obživ mě v tomto času? Ale proto čekał jsem do tohoto času.

28. Otče osvěť jméno své. I přijide hłas: Již jsem osvětił a ještě osvětím.

29. Tehdy lidé, kteříž tu biechu, młuviechu řkúce: — — —

Z nejstaršího zlomku.

Jan XIII. 1—9.

1. Přěde dnem sławnem pascě věda Jesus, jako príde godina jego, aby přěšeł iz siego světa k otcu, je-li miłováše svoje, ji-že biechu u světě, do koncie miłova je;

2. i večeria učiněna, kda diaboł juže posłáše u srdce, aby prědal jej Judas Šimonóv Schariotis,

3. věda, ježe vše dade jemu otec u rucě i je že ot Boga vyide i k Bogu ide,

4. vsta od večerě i łoží rizy svoja, i je-li vzě pasnicu, přěpása sě;

5. potom pusti vody u umývadlo, i počě mýti nozě učenníkóm i vytierati pasnicú, jú-že bě přěpásán.

6. Príde-že k Šimonu Petru, i řěče jemu Petr: Gospodine, ty mi myješi nozě?

7. Otvece Jesus i řěče jemu: Če jáz činiu, ty neviesi nynie, vzviesi že potom.

8. Řěče jemu Petr: Neumyješi mi nogú u věky. Otvece jemu Jesus: Ač neumyju tě, neimáši čěsti se mnú.

9. Řěče jemu Simon Petr: Gospodine, netoliko . . .

Z evangel. Olomouckého.

Kap. XIII.

1. Přěde dnem hodným velikonoci, věda Jěžíš, že přišła jeho hodina, aby šeł z tohoto světa k-uotci, a když miłováše své, ježto biechu na světě, až do konce miłował jest je;

2. A večeři učinivše, když ďábeł již vstúpił bieše v srdce, aby proradił jeho Judáš Šimoňóv Skariotóv,

3. věda (Ježíš), že všecko dał jemu otec v ruce a že jest od Boha vyšeł a k Bohu jde,

4. vsta od večeře i położi rúcho své, a když vzał rúchu, opásał sě;

5. potom vpustił vodu do medenice i poče mýti nohy učennikóm a utierati rúchú, kterúžto bieše přěpásán.

6. Tehdy přijide k Šimoňovi Petrovi, i vece jemu Petr: Pane, ty mně myješ nohy?

7. Odpověděł Ježíš i vece jemu: Csož já činím, ty nevíš nynie, než zvíš potom.

8. I vece jemu Petr: Nebudeš mi mýti noh na věky. Odpověděł jemu Ježíš: Jestliže neumyji tebe, nebudeš mieti stránky se mnú.

9. I vece jemu Šimoň Petr: Pane netoliko nohy moje etc.

Z života Krista Pána.

34. My jsme słýchali z starého práva, ež Kristus má ostati na věky; a kakž ty tehda dieš: Má býti povýšen syn člověčí? Kto jest ten syn člověčí?

35. K nimžto Ježíš vecě: Ješče máło světłosti u vás jesť. Choďte, dokad světło jmáte, ať vás tmy nezajdú. Nebo ktož po tmách chodí, nevie kam jde.

36. Dokad světłost jmáte, věřte v světłost, abyšte byli synové světłosti. Ty řeči promłuviv Ježíš, pryč šeł i skrył sě ot nich.

Z evangeliáře Třeboňského.

34. Odpověďě jemu zástup: My jsme słyšeli z zákona, že Kristus jest věčný, a kterak ty to dieš: Muší povýšen býti syn člověčí? Který jest to syn člověčí?

35. I vece jim Ježíš: Ješče ma(łá), světłost jest u vas. Choďte, dokud světłost jmáte, ať vás temnosti nezastihnú. Neb kto chodí po tmě neb po temnostech, nevie, kam jde.

36. Dokud jmáte světłost, věřte v světłost, abyste byli synové světłosti. Młuviv to Ježíš, jide odtud i skrył sě jich.

Z čtení zimního času.

Kap. XIII.

1. Přěde dnem hodovým veliké noci, věda Ježíš, že přišła jeho hodina, aby šeł z tohoto světa k otci, když bieše miłował své, jižto biechu v světě, až do konce miłował je.

2. A vstany ot večeřě, když ďábeł již bieše pustił v srdce, aby proradił jej Judáš Šimon Škariotský,

3. věda, že všeckna dał jemu otec v rucě a že ot Boha vyšeł a k Bohu jde,

4. vsta ot večeřě i położi rúcha svá, a když vzě prostěradło, přěpása sě;

5. potom pusti vodu v medenici i počě umývati nohy svým učedlníkuom a utierati prostěradłem, jímžto bieše přěpásán.

6. Tehdy přijide k Šimonovi ku Petrovi i vecě jemu Petr: Hospodine, ty mně umýváš nohy?

7. Otpovědě Ježíš i vecě jemu: Ježto já činí, ty nevieš nynie, ale vzvieš potom.

8. Vecě jemu Šimon Petr: Nebudeš umývati mně noh na věky. Vecě jemu Ježíš: Neumyji-li tebe, nebudeš jmieti częsti se mnú.

9. Vecě jemu Šimon Petr: Hospodine, netoliko nohy etc.

Z Nového zákona od l. 1465.

Kap. XIII.

1. Pak přede dnem svátečním velikonočním, věda Ježíš, že přišła hodina jeho, aby šeł z tohoto světa k otci, když jest své miłował, ježto biechu na světě, do skonánie miłował jest je.

2. Když již ďábeł vstúpił bieše v srdce Jidášovo, aby jej zradił Jidáš Šimona Škariotského,

3. věda, že všecky věci dał jemu otec v ruce, a že jest od Boha vyšeł a k Bohu jde,

4. vstav od večeře i słoži rúcho své, a když vze prostěradło, podpása sě;

5. potom vpusti vodu v medenici i poče mýti nohy učedlníkóm a utierati prostěradłem, jímžto sě był podpásał.

6. Tehdy přijide k Šimonovi Petrovi, i vece jemu Petr: Pane ty mi myješ nohy?

7. Odpověděv Ježíš vece jemu: Co já činím, ty nevieš nynie, ale zvieš potom.

8. A vece jemu Petr: Nebudeš mi noh mýti na věky. Odpověďě jemu Ježíš: Nebudu-li tebe mýti, nebudeš se mnú mieti diełu v nebi.

9. I vece jemu Šimon Petr: Pane, netoliko nohy mé ale i ruce etc.

Z nejstaršího zlomku.

Jan XVI. 28—33.

28. ... opěti ostavuju svět i idu k otcu.

29. Rěkú jemu učennici jego: Ai nynie javno mlvíši, i porěkadła nikakégo nedieši;

30. Nynie viemy, je-že viesi vše i netrěba jest tobě, aby kto tě otázał; u sie věrímy, je-že ot Boga vyšeł jesi.

Jan XVII. 1—6.

1. Sie mlvi Jesus, i pozdviženýma očima u nebě rěče: Otče, príde godina; osłavi syn svój, ať syn tvój osłaví tě;

2. Jako-že dał jesi jemu vládu plti, aby všě, je-že dał jesi jemu, dasť jim život věčen.

3. Sie-že jest život věčen, abychu poznali tě samégo Boga věrna, i jego-že posłał jesi Jesu Christa.

4. Jáz tě osłavich na zem; dieło dokonach, je-že dał jesi mně k činěniu.

5. I nynie osłavi mě ty, otče, u sebe sama osłavú, juže imějech, prvé neže-li svět bieše, u tebe.

6. Objasniovach imě tvoje čł ....

Jan XVIII. 13—22.

13. I privedechu jej k Anně prvé; bieše bo tesť Kaipin, jen-že bieše papežem lěta togo.

14. Bieše že Kaipa, jen-že svěť dade Judóm, ježe vyměte jednomu člověku umrti pro lud.

15. Slědova-že Jesus Simon Petr i drugý učenník. Učenník-že bieše znám papežu, i vnide s Jesusem u sieň papežinu;

16. Petr-že stáše u dverí vně. Vynide že učenník drugý, jen-že bieše znám papežu, i rěče dvernej; i uvede Petr.

Z evangel. Olomouckého.

Kap. XVI.

28. ... Opět opúščím svět a jdu k-uotci.

29. I vecechu jemu učenníci jeho: Aj nynie zjevně młuvíš a přísłoví žádného nepravíš.

30. Nynieť viemy, že všěcko víš a nenieť potřebí tobě, ať by kto tebe otázał. Na tom věřímy, žes od Boha přišeł.

Kap. XVII.

1. Pozdvih Ježíš oči v nebe vece: Otče, přišła hodina, osłav syna tvého, aby syn tvój osłavił tě.

2. Jakož jsi dał jemu moc všieho tělesenstvie, ať by všemu, ježtos dał jemu, dał život věčný.

3. A toť jest život věčný, aby poznali tě samého Boha pravého, a jehož jsi posłał, Jesu Krista.

4. Já jsem tě osłavił na zemi; dieło dokonał, jenž jsi mi dał abych učinił.

5. A nynie osłaviž ty mě, otče, u tebe samého osłaveniem, kteréž jsem měł, prvé než svět był, u tebe.

6. Zjevił jsem jméno tvé lidóm.

Kap. XVIII.

13. I přivedli jej k Annášovi prvé; a bieše vnuk Kaiphášov, jenž bieše biskupem léta toho.

14. Bieše tehdy Kaipháš, jenž radu dał židuom, že hodno jest jednomu člověku umříti za lid.

15. A jide po Ježíši Simon Petr a jiný učenník. Ale učenník ten znám bieše biskupovi, i všeł s Ježíšem do síně biskupovy.

16. A Petr stáše u dveří napřěd. Tehdy vyšeł učenník ten, kterýžto bieše znám biskupovi, i řekł vrátnici; i uvedl Petra.

Z čtení zimního času.

Kap. XVI.

(schází.)

XVII.

(schází.)

XVIII.

13. Přivedechu jej k Anně najprvé; a bieše to test Kaiphášóv, — — —.

14. — — — jenžto bieše radu dał židóm, že jest słušno jednomu člověku umřieti za lid.

15. A jdieše po Ježíšovi Šimon Petr a jiný učedlník. A onen učedlník bieše znám biskupovi i vjide s Ježíšem v sieň u biskupovu.

16. A Petr stáše u vrat zevnitř. Tehdy vynide jiný učedlník, jenžto bieše znám biskupovi, i vecě vrátnej, i uvede Petra.

Z Nového zákona od l. 1465.

Kap. XVI.

28. — — — opět opúštiem svět a jdu k otci.

29. A řkú jemu učedlníci jeho: aj nynie zjevně mluvíš a přisłovie nižádného nedieš.

30. Již vieme, že vieš všecky věci a nenie tobě potřebie, aby kto tebe otázał. V tom věříme, že jsi od Boha vyšeł.

XVII.

1. Tak jest mluvił Ježíš, a pozdvih očí svú v nebe vece: Otče, přišła jest hodina, oslav syna svého, ať tě tvuoj syn osłaví.

2 Jakož jsi jemu dał moc nad každým tělem, aby vše, cožs jemu dał, dał jim život.

3. A toť jest život věčný, aby tě poznali samého Boha pravého, a jehož jsi posłał, Jesu Krista.

4. Já jsem tě osłavił na zemi; skutek jsem dokonał, kterýž jsi mi dał abych učinił.

5. A nynie osłav mě ty, otče, u sebe samého osłavením, kteréž jsem měł dřieve, než jest svět był, u tebe.

6. Oznámił jsem jméno tvé lidem etc.

XVIII.

13. I vedli jsú jeho najprvé k Annášovi, neb bieše test Kaifášóv, jenž bieše biskupem toho léta.

14. A ten bieše Kaifáš, jenž bieše radu vydał židóm, že jest hodné, aby jeden člověk za lid umřeł.

15. A jdieše za Ježíšem Šimon Petr a jiný učedlník. Ale ten učedlník bieše známý biskupovi, i vjide s Ježíšem do sieni biskupovy.

16 Ale Petr stáše vně před dveřmi. Tehdy vyjide ten učedlník jiný, jenž bieše známý biskupovi, i vece vrátné biskupově, a uvede Petra.

Z nejstaršího zlomku.

17. Rěče-že Petru poselnica dverná: Nuže, če i ty iz učenník jesi člověka sego? Rěče on: Nejesm.

18. Stáchu-že chłapi i słúgy u uglie, i sgrieváchu sě, je-že zima bieše; bieše že s nimi i Petr stoja i sgriewaja sě.

19. Papež-že otieže Jesusa o učeníčěch jego i o učení jego.

20. Otvečě jemu Jesus: Jáz javno mlvich světu; jáz všegdy učách v synagozě i u chrámě, ide-že vši Judevé scházáchu sě, i v skryty nemłvich ničego;

21. Če mě tiežeši? těži sě těch, iže słyšachu, če młvich im; aj vědiá oni, ježe rějech jáz.

22. Seže, kda rěče, jeden pristojáciech sług dade . . . .

Z evangeliáře Olomouckého.

17. Vece tehdy Petrovi dievka vrátničí; Však ty z učenníkóv člověka tohoto jsi? Vece on: Nejsem.

18. I stáchu pachołci a služebníci u trně, nebo zima biešě, i shříváchu sě; bieše také i Petr s nimi stoje a shřívaje sě.

19. Biskup otázał sě Ježíše o učennících jeho a o učenie jeho.

20. Odpověděł Ježíš jemu: Já zjevně młuvił jsem světu, já vždycky učił jsem v škole židovskej i v chrámu, kdež všěchni židé scházeli sě, a skrytě nic jsem nemłuvił.

21. Co mne tížeš? taž sě těch, jenž słyšeli, csož jsem młuvił jim; aj onif vědí, cso jsem pravił já.

22. A to když vece, stoje jeden z služebníkóv dał políček Ježíšovi etc.

Z čtení zimního času.

17. Tehdy vecě Petrovi dievka vrátná: Čili ty jsi z učedlníkóv (jsi) člověka tohoto? Vecě on: Nejsem.

18. A stáchu słuhy a panoše podlé ohně, nebo studeno bieše, i ohřieváchu sě; a bieše s nimi i Petr stoje a ohřievaje sě.

19. Tehdy biskup otáza Ježíše o učedlníčech a o jeho učení.

20. Otpovědě Ježíš: Já jsem zjevně młuvił světu, já vezdě učił jsem v snatcě a v chrámě, jamžto sě všickni schodie, a v tajně nemłuvił jsem niče.

21. Co mne tiežeš? Otěž těch, jižto jsú słyšeli, co jsem młuvił jim; aj zři titoť vědie, co jsem řekł já.

22. A to když povědě, jeden přístoje z sluh zášijek Ježíšovi etc.

Z Nového zákona od l. 1465.

17. Tehdy vece Petrovi dievka vrátná: Zdali i ty nejsi z učedlníkóv člověka tohoto? A on vece: Nejsem.

18. I stáchu słuhy a úředníci při uhlí, nebo bieše zima, a shřieváchu sě; a bieše s nimi i Petr stoje a shřievaje se.

19. Tehdy biskup otáza Ježíše o učedlnicěch jeho a o učení jeho.

20. Odpovědě Ježíš jemu: Já zjevně młuvił jsem světu, já jsem vždycky učił v škole a v chrámě, kdežto se všickni lidé scházejí, a v skrytě jsem nemłuvił ničehuož.

21. Co mne tiežeš? Otěž těch, kto jsú słyšeli, co jsem młuvił jim; aj tiť vědie, co jsem já pravił.

22. To když povědě, jeden přístoje z służebníkóv da políček Ježíšovi.

II. Z evangelia sv. Matouše.

Ev. sv. Matúše 21, 1—9.

Z evang. Olomouckého.

1. Když sě přiblížił biešě Jezus k Jerusalemu, i přišěł biešě k Bethfagi k hořě olivetskej, tehdy poslał dva učenníky, 2. řka jim: Jděte do hrádku, ježto proti vám jest a inhed naleznete oslicu přivazanú a oslátko s nij; odvížíce přiveďtež mi. 3. Pakli vám kto cso die, povězte, že pán jich potřěbu má, a inhedť pustí je. 4. Ale to jest všěcko učiněno, aby naplněno było, csož povědíno jest skrze proroka pravíce: 5. Povězte dcerce Sion: aj král tvój přišěł tobě pokojný, sedě na oslici a na osličeti synu porobeném. 6. Tehdy šedše učenníci, učinili jakož rozkázał bieše jim Ježíš. 7. I přivedechu oslici a dietě. I vložili na ně rúcha svá a jemu nato vsiesti kázali. 8. Tehdy mnohý zástup stłachu rúcha svá na cestě a jiní sekachu ratoreslé z dříví i stłachu na cestě. 9. Tehdy zástupové, kteříž předcházíchu a kteříž na zad jdiechu, vołachu řkúce: Błažena chváła synu Davidovu! požehnaný, jenžto přišěł ve jméno Pána.

Z čtení zimního času

1. A když sě blížieše Ježíš k Jerusalemu, přišed do Betphanie k hořě olivetskej, tedy posła dva učedlníky 2. a řka jima: Jděta do vescě, ježto proti váma jest, a inhed nalezneta oslici přivázanú a osličě s ní; odviežíce, přiveďtaž mi. 3. Pakli váma kto co die, povězta: Hospodin jmá toho potřěbie, a inhed je propustí. 4. A to sě jest všecko stało, aby sě naplniło, což jest pověděno skrzě proroka řkúce: 5. Povězte dceri Sion: toť tvój král příde tobě tichý, sedě na oslici domáciej a na jejéj chřebtě. *) 6. Tehdy šedše učedlníky, učiništa, jakož jima přikázał Ježíš. 7. I přivedešta oslici i osličě a vkładše naně své rúcho kázachu jemu svrchu seděti. 8. Pak mnozí zástupi stłachu rúcho po cěstě, a jiní sěkachu roždie z dřievie a metachu po cěstě. 9. A zástupy, ježto nápřěd jdiechu a nazad, vołachu řkúce: Spasenie buď synu Davidovu! Blahosłavený, jenž jest přiseł ve jmě Hospodinovo.

Z homiliáře Rožmberského.

1. Když sě přiblížichu k Jerusalemu a přijidechu do Betphagě k huoře Olivetskej, tehdy Ježíš posła dva młažšie 2. a řka jima: Jděte do městečka, ježtoť proti vám jest a inhed naleznete oslici přivázanú a dietě s ní; odvěžte a přiveďte mně. 3. A die-li vám kto co, řečte, že Hospodinu jest toho potřěbie, a inhed vám púščie. 4. A to sě všěcko stało, aby sě naplniło to, což jest řečeno skrzě proroka, jenž praví: 5. Rcete dceři Sion: Aj toť král tvój jede tobě tichý, sědě na oslici a na oslátku jejie. 6. Tehdy šedše młažší učinichu, jakž jim był přikázał Ježíš. 7. I přivedechu oslici a oslátko i położichu naň rúcho jeho a jej naň. 8. A veliký pak zástup prostłachu své rúcho na cěstě, a druzí pak rúbachu roždie z dřievie i stłachu na cěstě. 9. Ale zástupové, ježto jdiechu i nazad i napřěd, volachu a řkúce: Spas nás, prosíme synu Daviduov. Požehnaný jenž jest přišěł ve jmě buožie.

*) Písař patrně zmýlil se v čtení, z „hřebeti" učiniv „chřebtě".

Z homiliáře Rožmberského.

10. Když vnide do Jerusalema, zbroji sě všěcko město a řka: Kto je to? 11. A lidé pak praviechu: Toť jest Ježíš prorok od Nazareth kalilejské· 12. I vnide Ježíš v chrám buoží, vymetáše všěcko, ježto prodáváchu a kupováchu v chrámě, a stoły peněžníkuov a stolice, ježto prodáváchu hołuby, přěvráti, 13. i vece jim: Pisáno jest: Duom muoj duom modlitebný nazván bude, ale vy jste jej učinili peleš łotrovú. 14. I přistúpichu k němu slepí a chromí a v chrámě i uzdravi je. 15. Tehdy vidúce kniežata popová a mistři divy, ježto učinił, a dietky vołajíce v chrámě a řkúce: „Spasi nás, prosíme, synu Davidóv“ nelibo jim biešě, 16. i vecechu: Slyší-li, co tyto pravie? Ale Ježíš vece jim: Ovšěm. Nikdy jste nečtli: Z úst dietek a ježto ještě ssú, dokonał jsi chváłu? 17. A ostav jich, jide ven z města do Bethanie, a tuž osta a učieše je o kralovství nebeském.

Z evangeliáře Vídeňského.

Mat. 21, 10—17.

10. V onom časi, když vnide Ježíš do Jerusalema, smuti sě vše město a řkúc: Kto jest zde? 11. Lidé praviechu: Zde jest Ježíš prorok z Nazaretha Galilee. 12. I vynide Ježíš v chrám boží i vymeta všeckno kupujíce a prodávajíce z chrámu, a také stoły a łavice kupčie i stolicě prodajnie hołuby vyvráci, 13. i vecě jim: Psáno jest: dóm mój dóm modlitevný nazván, vy jste jej učinili peleš łotrovný. 14. Přídú k němu slepí chromí v chrám i uzdravi je. 15. Vidiece to kniežata popová i písaři divy, jenž ukáza, i děti volajícě v chrámu i řkúcě: „Chváła, synu Davidóv“, rozhněvachu sě, 16. i vecěchu jemu: Słyšíš, že tyto zpievají? Ježíš odpovědě jim: Ovšěm. Nikdy ste nečtli, že z úst dětiných a ssúciech sjednałs chváłu? 17. I ostavi je, vynide ven z města do Betanie i učíšě je o královstvě božiem. *)

Z evangel. Olomouckého.

10. Když vnide Ježíš do Jerusalema, smutiło sě jest všecko město řka: Kto jest tento? 12. Tehdy lidé praviechu: Tento jest Ježíš prorok od Nazaretha Galilee. 12. I vnide Ježíš v chrám boží i vymetał všecky prodavače i kupovače z něho, a stoły peněžníkóv a łavice prodávajíciem hołuby přěvratił jim, 13. i vece jim: Psáno jest: Duom mój duom modlitebný nazván bude, ale vy jste učinili jej peleš łotrovú. 14. I přistúpichu k němu slepí a chromí v chrámu i uzdravił je. 15. A vidúce knížata popová a písaři divy jeho, kteréž učinił, i děti v chrámu vołajíce i řkúce: „Chváła synu Davidovu!“ rozhněvali sě, 16. i vecechu jemu: Słyšíš-li, cso tyto praví? A Ježíš vece jim: I ovšěm. Nikdy jste nečtli, že z úst młáďat a ssúcích dokonał jsi chváłu? 17. A ostaviv je vynide ven z města do Bethanie a tu učíšě je o královstvi božím.

*) Čtení toto dle evangeliáře Třeboňského. 10. Gdyž bieše přišeł Ježíš do Jerusalema, zbúřiło se jest všecko město a řkúc: Kteraký jest to? 11. Tehdy obecně lidé młuviechu a řkúce: To jest Ježíš prorok z Nazaretha galilejského. 12. I vjide Ježíš do chrámu i počě vyhoniti kupujície a prodávajície z chrámu, a stoły, ježto měniechu a hołuby prodáváchu, ven jest zvracovav vymetał. 13. I vece jim: Psáno jest „dóm mój jmenován bude dóm modlitební, a vy jste z něho učinili jeskyni łotrovskú.“ 14. I přistupichu k němu slepí a chromí v chrámu a on je uzdravi. 15. Viděvše to kniežata židovská a písaři, a divy, kteréž činieše a słyšiec, ano dietky židovské vołají řkúce: Chváła buď synu Davidovu! rozhněvachu se 16. i vecechu: Słyšíš-li, co tyto młuvie? I vece jim Ježíš: Co chci nesłyšeti? Zda nigdy jste nečtli toho, že z úst mładých a ježto ješče ssú (Rkp. jsú) matery, chválen budeš? 17. I nechav jich tu, jide ven z chrámu i z města do Galilee, a tu učieše je o nebeském království.

Dle nového zákona Švehly z Hořiněvsi· 10. A když vjide do Jerusalema, zbúřiło se

Z homiliáře Rožmberského.

38. V oněch časěch přistúpichu mistři a duchovníci a řkúc: Mistře, chcem od tebe znamenie viděti. 39. Tehdy on odpověděv jim vece: Národ, zlý a cizołožný znamenie hledá a znamenie nebude jemu dáno, jediné znamenie Jonovo proroka. 40. Nebo jakž je był Jonáš v břišě cětově tři dni a tři noci, tak bude syn člověčí v srdci země tři dni a tři noci. 41. Mužie Ninivetščí vstanú v súdě s tiemto národem a odsúdie je; neb jsú činili pokánie pro Jonovo kázanie, a toť viece než Jonáš, tuto. 42. Králová s poledné strany vstane na súdě s národem s tiemto a odsúdí jej; nebo je přišła od konce země usłyšěti mudrost Šalomúnovu, a toť věčší nežli Šalomún tuto. 43. Když nečistý duch vynde od člověka, chodí po miestech suchých hledaje odpočívánie, i nenalezne. 44. Tehdy die: Vraci sě do svého domu, odnidž jsem vyšeł: Tehdy vrátě sě nalezne jej prázden, pometłami učistěn a okrášen. 45. Tehdy jde i

Z evangel. Vídeňského.

Mat 12, 38—50.

38. V onom časi přistúpili k Ježíšovi písaři a zákonníci řkúcě: Mistřě chcěmy od tebe znamenie viděti. 39. Jenž odpovědě řka jim: Pokolenie złé (zlee) učiniło zle znamenie hledá, a znamenie nebude mu dáno, znamenie Jonášovo proroka. 40. Jakož był Jonáš u břišě ryby tři dni a tři noci: takéž bude syn člověčí v — země (wzenye) tři dni a tři noci. 41. Mužie Nininité vstanú k súdu s tiemto pokolením i zahubie jeho; nebo jsú pokánie děli na kázanie Jone i véčě než Jona, tuto. 42. Kralová a — (ostry) vstane s tiemto rodem i zahubí jej; nebo jest přišła z kraje země słyšeti múdrost Šalomúnovu, i toť viece než Šalomunovu tuto. 43. Když złý duch vynidiešě od člověka, chodie po miestě suchém, hledaje pokoje a nenalezne. 44. Tehdy die: Vrátím sě v v dóm mój, odkud jsem vyšeł: i přide nalezne prázden, umeten a krásen. 45. Tehdy jde i pojme s sebú sedm duchóv horšiech sebe, i vejdúcě bydlé

Z evangel. Olomouckého.

38. Přistúpichu k Ježíšovi písaři a zákonníci, řkúce: Mistřě chcem od tebe znamení viděti. 39. Kterýžto odpověděv vece jim: Pokolení złé a cizołožné znamení hledá a znamení nebude jemu dáno, jedno znamení Jony proroka. 40. Nebo jakož był Jonáš v břichu velrybovém tři dni a tři noci, takéžť bude syn člověčí v srdci země tři dni a tři noci. 41. Mužé Ninivitščí vstanú v súdu s národem tiemto i potupí je; nebo pokanie zděli v kázni Jonášově, a aj viece nežli Jonáš, tedie. 42. Královna s poledne vstane v súdu s rodem tiemto a potupí jej; nebo přišła od krajin země słyšěti mudrost Šalomúnovu, a aj více než Šalomún tedie. 43. A když nečistý duch vynde od člověka, chodie po miestech suchých, hledaje odpočinutí, a nenalezne. 44. Tehdy die: Vraci sě v duom mój, odkud jsem vyšeł: a přída nalezne jej prázden, pometłami učiščený a připravený. 45. Tehdy jde i přijme s sobú sedm

---

jest všecko město řka: I kto jest tento? 11. A lidé praviechu: Tentoť jest Ježíš prorok od Nazarethu galilejského. 12. I všeł jest Ježíš do chrámu božého a vymietáše všecky prodavače a kupcě z chrámu a stolice penězoměncóv a stoły prodávajících hołubice převraceł. 13. A vecě jim: Psáno jest: Duom mój dóm modlitebný nazván bude, ale vy učinili jste jej peleší łotrovskú. 14. I přistúpili k němu slepí a kułhaví v chrámě a uzdravił jest je. 15. Vidúce pak kniežata kněžská a mistři divy, kteréž jest činił, a dietky, any volají v chrámě a pravie: Spas nás synu Davidóv! rozhněvali jsú se, 16. a řekli jemu: Slyšíši (sic), co tito pravie? A Ježíš řekł jim: I ovšem. Zdali jste nikdy nečtli, že z ust nemłuvňátek a těch, ježto prsí požívají, dokonał jsi chválu? 17. A opustiv je brał se jest ven z města do Bethany a tu jest zuostał a učieše je o království božiem.

Z homiliáře Rožmberského.

vezme sedm jiných duchóv horších sebe, a vendúce přebývají tam; i budú poslední časové toho člověka horší prvých. Tak bude tomu národu přězłému. 46. A když ještě młuviešě k zástupóm, nalif mátě jeho a bratřie stachu ze vně, hledajíce jemu młuviti. 47. Tehdy pověděl jemu jeden: Toť mátě tvá a bratřie tvá stoje ze vně (R. zjevně) hledajíc tebe. 48. Tehdy on odpověděv jemu vece: Kto jest mátě má a kto jsú bratřie má? 49. A ztah ruku svú na své młazšie vece: Toť má mátě a bratřie. 50. Ktožkolivěk učiní vuoli otce mého, jenž jest na nebeseěch, tenť jest mój bratr i sestra i mátě.

---

21. Tehdy vyšěd Ježíš odtud, jide do stran Tyrských a Sydonských. 22 Tehdy žena kananejská vyšedši z těch krajin voláše řkúci jemu: Smiłuj sě nade mnú pane, synu Davidóv. Dci má trpí złé muky od ďábła. 23. Jenž neodpověděl jí słova. A přistúpivše młazší jeho prosiechu jeho a řkúce: Pusť ji, nebuoť volá po nás. 24. Ale on odpověděl jim: Nejsem posłán jediné k k-uovciem, ježto jsú zhynuły duom Izrahel. 25. Tehdy ona přijide i modli sě k jemu a řkúci: Pane, pomuož mi. 26. Jenž odpověděv vece: Nenie dobro vzieti chléb synóv i dáti jej

Z evangel. Vídeňského.

tu, i bude poslednieho člověka toho skončenie horší počátka. Takéž bude pokolenie tomu škaredému. 46. Ješčě młuviešě tehdy k lidu, toť máti jeho a bratřie hledáchu jeho młuviti k němu. 47. Pověděl jemu: Kto jsi? Toť mátě a bratřie tvá vně stojí, hledajíc tebe, chtiecě młuviti s tobú. 48. I on odpověděl témuž i vecě: Která jest máti má a kteří jsú bratřie moji? 49. I ztáh — na učenníky své i vecě: Toť máti má a bratřie moji. 50. Kteříkolvěk učinie vóli otcě mého, jenž jest v nebeseěch, ten mój bratr i sestra i máti jest.

Mat. 15, 21—28.

21. V onom časi vyšed Ježíš i příde do vłasti Tyri Sydonis. 22. A tehdy žena kananea z těch vłastí vyšedši voláše řkúci: Smiłuj se nade mnú pane, synu Davidóv. Dci má běsem obklíčena. 23. Jenž neodpověděl žádného słova. A přistúpícě učenníci jeho i prosiechu jeho a řkúcě: Zpusť ji, neboť volá po nás. 24. Ale on odpověděl a řka: Nejsem posłán jedno k ovciem, které sešły v domu Israhelovu. 25. Tehdy přijide následovat jeho a řkúci: Hospodine spomoz mi. 26 Jenž odpověděl řka: Nenie dobré vzíti chleb sy-

Z evangeliáře Olomouckého.

jiných duchóv horších sebe, a všedše bydlé tu; i budú poslednější věci člověka toho horší prvních. Takéžť bude národu tomuto nešlechetnému. 46. Ješče jeho młuvíce k zástupóm, aj matka jeho a bratř jeho stáchu vně, hledajíce młuviti s ním. 47. Tehdy vece jemu některaký: Aj matka a bratří tvoji vně stojí hledajíce tebe. 48. A on odpověděv řkúcímu sobě vece: Která jest máti má, a kteří jsú bratří moji? 49. A ztah ruku na učenníky své řekł: Aj toť máti má a bratří moji. 50. Ktožkolvěk učiní vuoli otce mého, jenž v nebesích jest, onť mój bratr i sestra i máti jest.

---

21. Vyšed Ježíš i přijide do krajin Tyra a Sydona. 22. A aj žena kananejská z krajin těch vyšedši voláše, řkúci: Smiłuj sě nade mnú pane, synu Davidóv. Dci má zle od ďábelství trápena jest. 23. Kterýžto neodpověl (sic) jéj słova. A přistúpivše učenníci jeho, prosíchu jeho řkúce: Pane pusť ji, neboť volá po nás. 24. A on odpověděv vece: Nejsem posłán jedno k ovcím, kteréž zahynuły z domu israhelského. 25. A ona přišła i následovała jeho řkúci: Pane, spomož mi. 26. Kterýžto odpověděv vece: Nenieť dobré

Z homiliáře Rožmberského.

psuom. 27. Tehdy ona vece jemu: Pravda jest, pane, ano i psíkové jedie z otruskóv, ježto padají (s) stołúov pánuov jich. 28. Tehdy odpověděv Ježíš vece jí: O ženo, veliká jest viera tvá; staň sě tobě, jakž chceš. A by uzdravena jejie dci od toho času.

Z evangel. Vídeňského.

nóm i dáti psóm jísti. 27. Tehdy ona pověde: Jistě Hospodine; nebo ščěňátka jedie střiedu, které padají (s) stoła jich pánóv. 28. Tehdy odpověde Ježíš jie a řka: O ženo, veliká jest viera tvá; staň sě tobě, jakož chceš. I uzdravena jest dci její od toho čiasu.

Z evangeliáře Olomouckého.

vzíti chléb synóv i dáti psóm k snědku. 27. A ona vece: Ovšem pane. Neboť i ščenci jedí od stříd, kteréž padají s stoła pánóv jejich. 28. Tehdy odpověděv Ježíš vece jéj: O ženo, veliká jest viera tvá, buď tobě, jakož chceš. I uzdravena jest dci její v tu hodinu.

Mat. 25, 1—13.

1. Tehdy podobno jest královstvie nebeské deseti pannám, jenžto vzemše své sklenice vynidechu proti ženichovi a młady nevěstě. 2. A pět z nich bieše múdrých a pět nemúdrých. 3. A pět nemúdrých, vzemšě sklenice nenabrachu ołeje s sobú. 4. Ale múdré vzechu ołej v svých súdcích s stklenicemi. 5. A když meškánie činieše ženich, vzdřiemachu sě všěcky i zesnuchu. 6. Ale o puolnoci učini volanie: Toť ženich jde, vynděte proti němu. 7. Tehdy vstachu všěcky ty panny i připravichu své stklenicě. 8. Tehdy vecechu nemúdré k múdrým: Udajte nám vašěho ołeje, nebo naše stklenicě hasnú. 9. Odpověděchu múdré a řkúce: Snad sě nedostane i nám i vám; jděte radějšě k těm, ježto prodávají, a kupte sobě. 10. A když jidechu kupovat, přijide ženich, a ty, ježto biechu hotovy, vnidechu s ním

V onom čiasi pověděł Ježíš učenníkóm svým pověsť tuto: 1. Přijednává sě královstvie nebeské desíti děvěcím, jež vezmucě łampy své vyšły protiv ženichovi vstřieci a nevěstě. 2. Ale pět mezi nimi bieše nesmyslných a pět múdrých. 3. Ale pět nemúdrých vzemšě łampy nevzechu oleje s sobú, 4. ale múdrých pět vzemšě ołeje v súdcěch i łampy. 5. Otpočívajícě ženicha, dřiemały. 6. Tehdy o puolnoci krik (sic) veliký učinen, ež ženich ide: vynide (te) proti jemu. 7. Tehdy vstachu vše ony děvice i nalichu ołeje v své łampy. 8. Tehdy nedosta sě nemúdrým. Pověděchu: Dajte nám ołeje vašěho; nebo łampy naše hasnú. 9. Odpověděchu múdré a řkúcě: A snad se nedostane nám i vám; iděte brzo do kupcóv a kupte sobě. 10. Tehdy kdyžto pojdú kupovat, přijide ženich: a ježto hotovy biechu, vnidú

1. Pověděł Ježíš učenniekóm svým pověsť tuto: Podobno jest královstvie nebeské desíti pannám, kteréžto vzemše łampy své, vyšły jsú v cestu ženichu a choti. 2. Ale pět z nich biešě błáznivých a pět múdrých. 3. Ale pět błáznivých pobravšě łampy i nevzały ołeje s sebú. 4. Ale múdré vzały ołeje v bečičce své s łampami. 5. A když chvíli choť činiešě, zdřímachu sě všichny i usnuchu. 6. Tehdy v puolnoci křik učiněn jest: Aj choť již přišeł, jděte vstříci jemu. 7. Tehdy vstały jsú všechny panny ony i připraviły łampy své. 8. Tehdy błáznivé múdrým vecechu: Udajte nám ołeje vašěho, neboť łampy našě zhasují. 9. Odpověděchu múdré řkúce: Aby snad nedostało nám i vám; jděte radši k prodavačóm a kupte vám. 10. A když jidechu kupovat, přišeł ženich, a kteréž hotovy biechu, vešły jsú s ním k svatbě,

Z homiliáře Rožmberského.

na svatbu, i zavřěna bychu vrata. 12. Najposledy přijidechu i druhé panny a řkúce: Pane pane, otevři nám. 12. Tehdy on odpověděv vece jim: Zavěrné pravi vám: Neznám vás. 13. A protož bděte, nebo neviete dne ani času.

Z evangel. Vídeňského.

s ním i zavřěchu vrata. 11. Najpotom také přídú obmeškałé děvicě a pravícě: Pane pane, otevři nám. 12. Tehdy on otpovědě: Věrně jistě pravi vám, nevědě vás. 13. Bděte tohodle, nebo nevíte dne ani hodiny.

Z evang. Olomouckého.

i zavřena jsú vrata. 11. Tehdy naposledy přijidechu i ostatní druhé panny řkúce: Pane, pane, otevři nám. 12. A on odpověděv vece: Věru věru pravímť vám, nevědě vás. 13. Protož tak bděte, že neviete dně ani hodiny. *)

III. Z evangelia sv. Marka.

Kap. 16, 1—7.

Z evangeliáře Olomouckého.

1. Maria Magdalena a Maria Jakubova a Sałomee kupiły mastí, aby přijdúce zmazały Ježíše. 2. A velmi ráno jednej soboty přišły jsú k hrobu, když bieše slunce již vzešło. 3. I vecechu k sobě: kto odvalí nám kamen ode dveří hrobových? 4. A vzhledšě uzřěchu odvalený kamen; a bieše zacelé veliký velmi. 5. A všedšě do hrobu viděli jsú mładenka sediece na pravici přikrytého stołú stkvúcí, i lekły sú sě. 6. Kterýžto vece jim: Neroďte sie užasovati! Ježíše hledáte Nazaretského ukřižova-

Z evangeliáře Třeboňského.

1. Toho času Maria Magdalena, Maria Jakubova a Salome kupichu drahých mastí, aby přidúce zmazaly Ježíše. 2. Tehdy velmi ráno první den po sobotě přijidechu k hrobu ano již słunce vyšło. 3. I vecěchu sami k sobě: kto nám otvalí kamen od dveří hrobových? 4. A tak vzhlednuvše, viděchu, ano již kamen odvalen; a ten bieše velmi veliký. 5. I všedše do hrobu viděchu mładence, an sedí na pravici, an se oděł bielenú oděvem; i užesechu se. 6. I on jim vece: Nežasajte se!

Z nového zákona od l. 1465.

1. A když bieše minuła sobota, Maria Magdalena a Maria Jakubova a Salome kupichu masti, aby přijdúce zmazaly Ježíše. 2. A velmi ráno jeden den po sobotě přišli sú k hrobu, ano již slunce vzešło. 3. A praviechu vespołek: kto nám otvalí kamen od dveří hrobových? 4. A vzhledše uzřechu odvalený kamen; bieše zajisté veliký velmi. 5. A všedše v hrob uzřechu mładence sedúcicho na pravici přioděného rúchem stkvúcím, i užasły sú se. 6. Kterýžto vece jim: Neroďte se žásati, Ježíše hle-

---

*) Z homilií Štítného (l. 230a.).

1—2. Kristus řekł, ež jest podobno (královstvie) nebeské k desieti pannám, ku pěti múdrým a ku pěti nemúdrým, ježto vzeli své łampady, aby vyšły protiv ženichovi a nevěstě. 3. Múdré vzeły olej s łampady a nemúdré nevzeły. 5. A když ženich prodli, vzdřiemáchu sě a zesnuchu. 6. A o puolnoci vzvołachu, ež jde ženich, aby vyšły protiv jemu. 7. I vstachu ty panny a své łampady připravichu. 8. I vecechu nemúdré múdrým: Dajte nám oleje svého; nebť hasnú naši łampadové. A múdré vecechu: Snadť by nebyło dosti i vám i nám. 9. Jděte k těm, ježtoť prodávají a kupte sobě. 10. A když jidú kupovat, ženich přijde, a kteréž biechu hotovy, vjidechu na svatbu a pak vrata bychu zavřěna. 12. Potom přijidú druhé panny řkúc: Pane pane, otevři nám. 12. A on jim vece: Neviem vás. 13. Protož bděte, neb neviete dne ani hodiny.

ného: vstałť jest, neníť jeho zde; aj toť miesto, kdež położili jeho. 7. Ale jděte a povězte učenníkom jeho a Petrovi, žeť předejde vás do Galilee: tu jeho uzříte jakožť řekł vám.

vy hledáte Ježíše Nazaretského ukřižovaného: vstalť jest z mrtvých, nenieť jeho zde; vizte miesto, gdež jsú byli jeho położili. 7. Ale děte (sic) a povězte učedlníkóm jeho a Petrovi, žeť vás předejde do Galilei: tu jej uzříte, jakožť jest vám pravił.

dáte Nazaretského ukřižovaného, vstalť jest, nenieť zde; aj miesto kde sú ho byli położili. 7. Ale jdúce povězte učedlníkóm jeho i Petrovi, žeť předejde vás do Galilee; tu jeho uzříte, jakož jest řekł vám.

Z evangeliáře Olomouckého.

1. Když zástup mnohý biešě s Ježíšem a nemějíchu cso by jedli, tehdy svołav učenníky své, vece jim: 2. Lítosť mám nad zástupem, nebo aj již tři dni trpie mne a nemají cso by jedli. 3. A jestliže pustím je hladovity do domóv jich, zstanú na cestě; nebo něteří (sic) z nich z daleka jsú přišli. 4. I odpověděli jemu učenníci jeho, odkud by tyto mohł kto nasytiti chleba na púšči? 5. I otáza jich: Kolik chlebóv máte? Kteřížto vecechu: Sedm. 6. I přikáza zástupu siesti na zemi, i sedli jsú. A vzav sedm chlebóv, diek učiniv rozłomił i dáváše učenníkóm svým, aby přiłožili; i přiłožili zástupu. 7. A mějiechu rybek máło; i ty požehnav i kázał přiłožiti. 8. I jedli jsú a nasyceni jsú všichni, i zdvihli jsú, csož zostało od otruskóv, sedm košóv. 9. A bieše jich, ješto jediechu, jako pět tisíce: i pustił je.

Kap. 8, 1—9.

Z nového zákona od l. 1465.

1. Toho času, když bieše veliký zástup s Ježíšem a nemějéchu, co by jedli, svołav své učedlníky, vece jim. 2. Líto mi jest těchto lidí, neb již teď třetí den chodie za mnú a nemají co jiesti. 3. A rozpustím-li je tak łačny, ustanu neb zemrú na cestě; neb někteří z nich zdaleka sú přišli. 4. I odpověděchu jemu jeho učedlníci: Ktoby mohł tento lid nakrmiti tuto na púšči? 5. I otáza jich Ježíš: Kolik máte chlebóv neb pecnóv, a oni vecechu: Sedm. 6. I ukáza zástupu aby se zsadili na zemi, i vzav těch sedm pecnóv poděkovav Hospodinu, poče je łámati i dáváše svým učedlníkóm, aby kladli před lidi. 7. K tomu také jmějechu málo rybiček. I také požehnav je i káza je klasti před lidi. 8. I jechu tu, až bíchu syti; potom sebrachu drobtóv a okrajkóv po lidech, ježto sú jedli, sedm košóv. 9. A těch jistých, ježto jsú jedli, mohło jest býti jakožto čtyři tisíce; i rozpusti je.

Z nového zákona Švehly z Hořiněvsi.

1. V těch dnech opět, když mnohý zástup bieše s Ježíšem a neměli co by jedli, svołav učedlníky své, vece jim: 2. Líto mi zástupu; neb aj tři dni trvají se mnú a nemají co by jedli. 3. A rozpustím-li je łačné do domóv jich, zhynú na cestě; neb někteří nich zdaleka jsú přišli. 4. I odpověděli jemu učedlníci jeho: I odkud bude moci kto tyto nakrmiti chleby zde na púšti? 5. I otázał jich: Koliko chlebóv máte? Kteřížto řekli: Sedm. 6. I přikázał zástupu posaditi se na zemi, a vzem sedm chlebóv díky učiniv, łámał a dávał učedlníkom svým, aby přikłádali. I kładli sú před zástup. 7. A mějiechu rybiček maličko, i těch jest požehnał a kázał před ně kłásti. 8. I jedli a nasyceni jsú i sebrali, což było zuostało drobtóv, sedm košóv. 9. Těch pak, kteří sú jedli, było jakožto čtyři tisíce; i rozpustił jest je.

IV. Z evangelia sv. Lukáše.

Ev. sv. Lukáše kap. 3, 1—11.

Z evangel. Olomouckého.

1. Leta patnáctého tísařstva Tiberie tiesařě (sic), spravujíce Pontskému Pilátu židovstvo a vlast galilejskú Herod, a Philipp bratr jeho vlast Ituree a Traconitidis království, a Lysiana Abilinu vlast, 2. biešě pod knížaty kněžskými Annašěm a Kajphášem, učiněno jest słovo Pána na Jana syna Zachariášova na púšči. 3. I přijide ve všecku vlast Jordana káže křest pokánie na odpuščenie hřiechóv, 4. jakžto psáno jest v knihách kazatedlných Izaiašie proroka: Hłas volající na púšči; připravujte cestu pánu, pravé čiňte stezky jeho. 5. Vešken údol naplněn bude a každá hora i skała pokoří sě, a budú łstivá prava a ostrosti v cesty pravé. 6. I uzří každé těło słavu Boží. *) 7. Řěkł Jan k zástupom, kteříž vycházíchu, aby křčeni byli od něho: Jikry vřiteničí, kto ukázał vám běžeti od budúcího

Z nového zákona od l. 1465.

1. Leta patnadctého panovánie Tiberiaše ciesaře, když spravováše Pontský Pilát židovstvo a čtvrták Galilee bieše Erodes a Filipp bratr jeho vłast iturejskú a trakonidskú a Lizanias Abilinskú vłast, 2. za kniežat kněžských Annaše a Kajfáše, stało se jest słovo Božie nad Janem synem Zachariašovým na púšti. 3. I přijide do všie krajiny jordanské káže křest pokánie na odpuštěnie hřiechóv, 4. jakož jest psáno v knihách řečí Izaiáše proroka: Hłas vołajicieho na púšti; připravte cestu Pánu, pravé čiňte stezky jeho. 5. Všeliké údolé bude naplněno a všeliká hora a pahrbek bude ponížen, i budú uvíré v upřiemé a ostré cesty rovné. 6. A uzří všeliký člověk spasenie Božie. 7. Protož mluvieše Jan k zástupóm, kteříž vycházíechu k němu, aby se pokřstili od něho: Pokolenie násilnorodníkóv, kto

Z nového zákona Švehly z Hořiněvsi.

1. Léta patnátstého ciesařstvie Tiberia ciesaře, když Ponský Pilát jeden ze čtyř spravováše v židovstvu, druhý Erodes v Galilei, třetí Filip bratr jeho v iturejské a trakonitidské krajiny, čtvrtý Lysanias abilinské, 2. za kniežat kniežetských (sic) Annáše a Kaifáše stało se jest słovo Páně nad Janem synem Zachariášovým na púšti. 3. I chodieše po všie krajině jordanské ohłašuje křest pokánie na odpuštěnie hřechóv, 4. jakož psáno jest v knihách řečí Izaiáše proroka: Hłas vołajicieho na púšti; připravujte cestu Páně, upřiemé čiňte stezky jeho. 5. Každé údolé bude naplněno a každá hora a pachrbek bude ponížen, i budú zkřivené věci pravé a ostré budú cestami rovnými. 6. A uzříť každý člověk spasenie své Boží. 7. Tehda pravieše Jan k zástupóm,

*) Čtenie zim. času: Všeliký se úval naplní a všeliká huora a pahorek sě poníží. A bude uviré zpraveno a netrté cesty budú rovny. A uzří všeliké těło spasenie Božie.

Z evangel. Olomouckého.

hněvu? 8. Činiež proto ovoce hodné pokání a nepočínajte říkati: Ocse mámy Abrahama. Pravímť zajisté vám, žeť mocen jest Buoh z kamení tohoto zbuditi syny Abrahamovy. 9. Neboť již sekyra k kořěnu stromovému položena jest. Nebo všeliký strom, jenž nečiní ovoce dobrého, vyrúben bude a v oheň puščen bude. 10. I tázachu sě jeho zástupové řkúce: Csož tehdy činiti budem i my? 11. Tehdy odpověděv řěkł jim: Kterýž má dvě sukně, daj jednu nemajícímu, a ktož má pokrmy, též učiň.

Z nového zákona od l. 1465.

je vám ukázał utéci od budúcieho hněvu? 8. Protož činte hodné úžitky pokánie a nepočínajte praviti: Otce máme Abrahama. Neboť pravi vám, že mocen jest Pán Buoh z kamení těchto vzbuditi syny Abrahamovy. 9. Již jest zajisté sekyra k kmenu dřeva přiložena. Protož každé dřevo, jenž nečiní ovoce dobrého, bude vyťato a v oheň uvrženo. 10. I tázachu jeho zástupové, řkúce: Co tehdy učiníme? 11. Odpověděv vece jim: Kto má dvě sukni, daj jednu nemajíciemu, a kto má pokrm, takéž učiň.

Z nového zákona Švehly z Hořinevsi.

kteříž vycházeli, aby se křtili ot něho: Pokolenie hadové, kto jest vám ukázał utéci budúcieho hněvu? 8. Protož činte hodné skutky pokánie a neberte před se, abyšte řékali: Otce máme Abrahama. Nebť pravím vám, žeť jest mocen Buoh z kamenie tohoto zbuditi syny Abrahamovy. 9. Neb již sekyra k kořenu dřeva přiložena jest. Protož každé dřevo, kteréž nenese ovoce dobrého, vyťato bude a na oheň vrženo. 10. I tázali ho zástupové řkúce: Což tehda činiti budeme? 11. A on odpoviedaje pravieše jim: Kto má dvě sukni, daj jednu nemajiciemu, a kto má pokrmy, učiniž též.

Oprava: v Evang. sv. Marka 15, 45: Ježišovo, tak omylem v rukopisu místo Josefovi.

×KSIĘGARNIA×
ANTYKWARIAT
DOM KSIĄŻKI
510084 F

WYŻSZA SZKOŁA
PEDAGOGICZNA W KIELCACH
BIBLIOTEKA
129737

Biblioteka WSP Kielce
0150452